

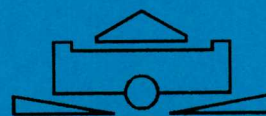
S
U
M
M
A
R
I
A

I
U
R
I
D
I
C
A

S
U
M
M
A

I
U
R
I
D
I
C
A

3/2009

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

PARLAMENDIINFOKESKUS

Valik ülevaateid
välisajakirjanduses
ilmunud artiklitest.
Uued raamatud Eesti
Rahvusraamatukogus

<http://www.nlib.ee/2918>

SUMMARIA IURIDICA 3/2009

VALIMISTE AJA MÄÄRAMISEST VALIMISPERIOODIL.....	3
Michael Droege Herrschaft auf Zeit : Wahltage und Übergangszeiten in der repräsentativen Demokratie	
ASENDUSEMADUSEST POOLA JA SAKSA ÕIGUSES.....	4
Malgorzata Krywko Die Ersatzmutterschaft im polnischen und deutschen Recht	
MÄNGUSÕLTLASTE KAITSEST.....	4
Martin J. Doris ; Sandra Marco Colino Taking solace in self-exclusion? Problem gambling, a duty of care and the impact on EC private law	
TUULEENERGIA ÕIGUSLIKEST ALUSTEST.....	5
Helle Tegner Anker ; Brigitte Egelund Olsen ; Anita Rønne Wind energy and the law : a comparative analysis	
TARBIJATELE PÕHJUSTATUD KAHJU KOLLEKTIIVSEST HÜVITAMISEST EUROOPAS.....	7
Duncan Fairgrieve ; Geraint Howells Collective redress procedures - European debates	
EUROOPA KOHUS JA PARALLEELIMPORT.....	7
Yona Marinova The European Court of Justice on external parallel trade : interpreting the law or constructing an implied trade mark infringement	
TERRORISMIVASTANE VÕITLUS JA ISIKU PÕHIÕIGUSED.....	8
Mehrdad Payandeh ; Heiko Sauer European Union: UN sanctions and EU fundamental rights	
RAAMATUTUTVUSTUS : LAPSTÖÖJÕUD JA ILO.....	9
Giuseppe Nesi; Luca Nogler; Marco Pertile Child labour in a globalized world : a legal analysis of ILO action.	
VALIK UUSI ARTIKLEID INGLISE, SAKSA, SOOME JA VENE KEELES.....	10

Summaria Iuridica võrguväljaanne: www.nlib.ee/2918

Ülevaated kirjutanud Liina Kukkur, Karmen Linask, Li Lind, Jane Makke, Tiia Melts ja Mari Teede.
Artiklite valiknimestiku koostanud Karmen Linask.

Väljaande koostanud Karmen Linask, keeleliselt toimetanud Gerli Eero.

Ettepanekud ja kommentaarid: Karmen.Linask@nlib.ee

VALIMISTE AJA MÄÄRAMISEST VALIMISPERIOODIL

Michael Droege

Herrschaft auf Zeit : Wahltag und Übergangszeiten in der repräsentativen Demokratie
Die Öffentliche Verwaltung (2009) Nr. 16, S. 649-657.

Saksa põhiseadus sätestab, et rahvas kui kõrgeima võimu kandja teostab võimu hääleõiguse kaudu vastavaid organeid valides. Esindusdemokraatias on valimised ja üleminekuperioodid võimu seadustamiseks vältimatud. Võim antakse teatud ajaks ja võimu edasikindlustus sõltub rahva tahtest. Et võim on midagi ajutist, jõuab rahva teadvusse eriti siis, kui ühel aastal tuleb valida mitmel korral. Aasta 2009 on nõ super-valimisteaasta, sest valitakse nii Euroopa Parlamendi kui Saksa parlamendi uus koosseis, lisaks toimuvad viie liidumaa parlamendivalimised ja kaheksal liidumaal valitakse kohalikke omavalitsusi. Sellised valimiste kuhjumised annavad ikka ja jälle põhjust rääkida valimistest väsinud ja nende suhtes pahuralt meelestatud kodanike kahanevast valimisaktiivsusest. Poliitiliste protsesside võimalik pidurdumine pidevas valimisvõitluses ja üleminekuperioodide tõttu nõrgendatud rahvaesinduste demokraatlik legitimaatsioon tekitab küsimuse valimiste ajalise optimeerimise kohta. Millal on õige aeg valimisteks valimisperioodil? Kas valimised võiksid toimuda ühel päeval? Need on küsimused, millele autor oma käsitluses toetub. Autor analüüsib teemat kolmest aspektist: regulatsioonid liidu ja liidumaade tasandil; valimisaja sätestamise dogmaatiline tõlgendamine ja demokraatiaprintsiibi mõjud valimiste läbiviimise kindlaksmääramisele.

Kõigepealt vaadeldakse valimisaja ja -päeva regulatsioone liidu ja liidumaade õigusaktides, mis, nagu selgub, erinevad üksteisest oluliselt. Nt liidu tasandil sätestab põhiseaduse § 39, et parlamendivalimised (*Bundestagswahlen*) toimuvad nelja-aastase valimisperioodi 46. kuni 48ndal kuul. Uus koosseis peab kokku tulema hiljemalt 30ndal päeval pärast valimist. Parlamendi erakorraliste valimiste puhul tuleb uued valimised korraldada 60 päeva jooksul. Valimiste päeva jätab põhiseadus määramata. Liidu valimisseaduse (*Bundeswahlgesetz*) kohaselt on see liidupresidenti pädevuses. Kui nt Rheinland-Pfalzi liidumaal ja Berliinis võimaldatakse parlamentide kokkutulemiseks rohkem aega, vastavalt 60 päeva või 6 nädalat, siis Baieri liidumaal ja Hamburgis on aeg kolm nädalat lühem. Kohaliku omavalitsuse tasandil, kus valimisi reguleerivad kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (*Gemeindeverordnung*) ja kohaliku omavalitsuse valimise seadus (*Kommunalwahlgesetz*), on pilt samuti kirju. Regulatsioone analüüsides ilmneb kaks tendentsi:

1. Võimuesinduseta aega püütakse vähendada, mistõttu osutuvad nn üleminekuasutused (asendusorganid) liigseks;

2. Põhiseaduse § 39 on saanud eeskujuks liidumaade põhiseadustele, mis üha enam sätestavad parlamendi uue koosseisu jätkamisele 30-päevase tähtaja.

Seega määratakse õigusaktides kindlaks valimiste ajalised raamid, mille sisse peab jääma ka valimiste päev.

Valimistähtaja sätestamise dogmaatilises tõlgenduses vaatleb autor seda kui põhiseadusest tulenevat riigiorganisatsioonilist akti ja hinnangulist otsust üldise heaolu huvides (nt valimispäeva määramisel tuleks valimisaktiivsuse tõstmiseks arvestada pühade, regionaalsete eripärade, spordisündmustega).

Rahvaesinduste valimisi on Saksa põhiseaduskohus nimetanud „demokraatliku legitimaatsiooni põhitoiminguks“. Autor uurib demokraatiaprintsiibi avaldumist eri tasandi valimistel ning selle mõju üleminekuajade kehtestamisele, st eelmise koosseisu töö lõpetamisest järgmise koosseisu ametisse asumiseni.

Autor on seisukohal, et kuigi üleminekuperioodid on vältimatud, on nende ajaliste piiride tõlgendused liidumaades ja kohalike omavalitsuste tasandil liiga erinevad ning vajaksid demokraatiaprintsiibist lähtuvalt kindlasti ülevaatamist. Samuti tuleks konkretiseerida suuniseid valimispäeva määramiseks ja üleminekuperioodi pikkuse reguleerimiseks, kuid valimiste kontsentratsioon ei ole otstarbekas.

Refereerinud Tiia Melts

ASENDUSEMADUSEST POOLA JA SAKSA ÕIGUSES

Malgorzata Krywko

Die Ersatzmutterchaft im polnischen und deutschen Recht

Osteuropa-Recht (2009) Nr. 2, S. 139-144.

Asendusemadusest kirjutatakse ja räägitakse üha rohkem. Tegemist on juriidiliselt keeruka, seni põhjalikult käsitlemata valdkonnaga, mistõttu on asendusemadus vähemalt Poolas õiguslikult reguleerimata. Kuigi nii Saksamaal kui Poolas sõlmitakse nn asendusemaduse lepinguid, on nende sisu mõlemas riigis valitseva üldise seisukoha järgi mitteõiguspärane. Autor vaatlebki asendusemadust puudutavaid õigusprobleeme Saksamaa ja Poola näitel.

Põhimõtteline alus asendusemaduse puhul on leping last sooviva paari (enamasti abielupaari) ja asendusema vahel. Asendusema kohustub rasestuma ja lapse ilmale tooma, kuid tema eesmärgiks ei ole last kasvatada ega võtta vanemlikke kohustusi. Sünnituse järel on oma keha n-ö väljajürijal kohustus laps last soovinud paarile loovutada.

Õiguslikust aspektist lähtudes tuleb kõigepealt defineerida mõiste „emadus“ ning määratleda, kas asendusemadus on ühildatav riigi kohustusega kaitsta lapse heaolu ja väärikust. Laps ja asendusema ei tohiks muutuda pelgalt lepingu objektideks. Kui Saksamaal on vastu võetud embrüokaitseadus (*Embryonenschutzgesetz*), siis Poolas puuduvad sanktsioonid isegi nende arstide suhtes, kes kasutavad naise kunstlikul viljastamisel munarakudoonori abi.

Autor käsitleb asendusemadust perekonnaõiguse ja kehtiva põhimõtte *mater semper certa est* seisukohast ning analüüsib asendusemaduslepingute õiguspärasust. Kuigi mõlemas riigis on nimetatud lepingute suhtes jäänud kõlama negatiivsed hinnangud mitte ainult juriidilistel, vaid ka moraalsel põhjustel, soovitakse osalt siiski asendusemaduse legaliseerimist või asendusemaduse lepingute seaduslikkuse kinnitamist.

Artiklis peatutakse ka Poola perekonnaseaduse muutmise eelnõul, mis esmakordselt Poola õiguses määratleb emaduse mõiste Saksa tsiviilseadustiku § 1591 eeskujul.

Põhiosa artiklist pühendab autor põhjustele, miks asendusemadust mitte lubada ning toob välja asjaolud, millega tuleb antud teema puhul paratamatult arvestada. Nt on asendusemaduse lepingutes nõutav nn tsõlibaadiklausel vastuolus nii perekonna- kui põhiseadusega. Nii Saksamaal kui Poolas on keelatud sünnieelne adopteerimine, mis tähendab vastuolu adopteerimisregulatsioonidega. Olulised teemad on veel lepinguvabaduse põhimõte ja asendusemadus; kombed ja kultuuritraditsioon; lepingus ettenähtud tasustamisklausel vs. karistusseadustike inimkaubanduse kuriteokoosseis; lapse ja asendusema terviseriskid; asendusemade vahendamine kui tulu teenimine inimliku mure (lastetuse) pealt jms.

Autor on seisukohal, et asendusemaduse leping ei tohiks asendada viljatuse ravi isegi siis, kui see puudutab üha suuremat hulka abielupaare. Kunstliku viljastamise eesmärgiks on inimese loomine sõltumata juriidilistest ja moraalsetest kaalutlustest. Küll aga on riigil kohustus seada meditsiinilise sigimise piirid sinna, kus seda nõuavad põhiseadusest tulenevad põhiväärtused, kõlblusnormid või lapse heaolu.

Refereerinud Tiia Melts

MÄNGUSÕLTLASTE KAITSEST

Martin J. Doris ; Sandra Marco Colino

Taking solace in self-exclusion? Problem gambling, a duty of care and the impact on EC private law

European Review of Private Law (2009) no. 3, p. 387-385.

Euroopa hasartmängutööstus muutub aina liberaalsemaks ja seadusandjad näivad üha enam lootvat turu isereguleerimisele. Hasartmängud ei ole tavaline majandusharu, ainuüksi Suurbritannias on üle 275 tuhande isiku, kellel on probleeme hasartmängurusega. Nn mängukeelu lepingud (*self-exclusion agreement*) aitavad sõltuvust ohjeldada. Lepingu eesmärgiks on saada parem kontroll oma sõltuvuse üle ja sõlmida kasiinoperaatori või mõne kihlveoasutusega kokkulepe, mis sisaldab

hasartmängukeeldu ehk siis nimetatud asutus ei tohi lubada isikut mängima. Leping võib olla tähtjatu või kehtida teatud perioodil.

Artikkel käsitleb Saksa Föderalkohtu otsuseid ning võrdleb neid Inglismaa ja Austraalia kohtulahenditega.

2004. aastal taotles mängur 60 000 euro suuruse kahju korvamist, mis oli tekkinud mänguautomaatidega mängides. Kuna mängijal oli hasartmängudega probleeme, oli ta kirjalikult taotlenud tähtjatu kasiinokeeldu. 2005. aastal tehtud kohtuotsusega tunnistati kasiino vastutavaks mängukeelu lepingu rikkumises. Saksa Föderalkohtu 2007. a. otsus selgitas sellise lepingulise kohustuse ulatust. Föderalkohtus leidis, et lepingu eesmärgiks on eelkõige kaitsta mängijat iseenda eest ja kasiino on kohustatud võtma kasutusele meetmeid, et klienti mängimisest eemal hoida. Pakkudes klientidele mängukeelu lepingut, tähendab see, et kasiinooperaator sõlmib siduva lepingu ja leping hõlmab ka mänguautomaate. Kasiino on vastutav ka siis, kui puudub piisav järelevalve. 2007. aasta otsus selgitab, et kasiino on lepinguliselt seotud ja kohustatud võtma kasutusele meetmeid, mis takistaks lepingu teist poolt kasiinos mängimas käimast.

Autorid võrdlevad nimetatud otsuseid 2008. a. Inglismaa Kõrgema Kohtu otsusega kohtuasjas *Graham Calvert v. William Hill Credit Limited* ja Austraalia Apellatsioonikohtu otsusega kohtuasjas *Reynolds v Katoomba RSL All Services Club Ltd*.

Saksa kohtuotsused viitavad ka mängupõrgute isikukontrolli tõhustamisele. Olulisel kohal on isikutuvastamise tehnoloogia, näiteks huvituvad paljud Euroopa kasiinooperaatorid tehnoloogiast, millega on isikut võimalik näo või hääle järgi tuvastada.

Selleteemalised kohtulahendid nii Inglismaal kui Saksamaal on tekitanud küsimuse, kas antud teemat ei peaks Euroopa tasemel arutama. Kindlasti tekib küsimusi vastutuse ja karistuste osas ning mängijale kahju hüvitamisega seoses.

Samal teemal: **Sendmeyer, Stefanie**. BGH, Urteil vom 15.12.2005, BGHZ 165, 276 ff. und BGH, Urteil vom 22.11.2007, BGHZ 174, 255 ff. Schadensersatz wegen Verletzung einer Spielbank-Sperre // *European Review of Private Law* (2009) nr. 3, lk. 377-451. Hasartmängudega seotud õigusaktide ja kohtulahendite analüüs, käsitletakse Saksamaad, Suurbritanniat, Eestit, Kreekat, Itaaliat, Šveitsi, Hispaaniat ja Belgia.

Refereerinud Karmen Linask

TUULEENERGIA ÕIGUSLIKEST ALUSTEST

Helle Tegner Anker ; Brigitte Egelund Olsen ; Anita Rønne

Wind energy and the law : a comparative analysis

Journal of Energy & Natural Resources Law (2009/May) no. 2, p. 145-178.

Maailma kliimamuutuste debatis peetakse suurte negatiivsete looduslike protsesside käivitajaks liigset CO₂ kontsentratsiooni atmosfääris. Erinevalt teistest energia saamise viisidest toodetakse tuuleenergiat kui taastuvat energiaallikat tänu arenenud tehnoloogiale nii, et ei teki süsihappegaasi. Seega, tuuleenergial on märkimisväärne osa CO₂ emissiooni vähendamisel Maa atmosfääris.

Artiklis analüüsitakse põhjalikult tuuleenergia arengut ja regulatsioone nii rahvusvahelisel kui siseriiklikul tasandil. Riikidest on põhirõhk pööratud Norrale, Taanile, Uus-Meremaale ja Ameerika Ühendriikidele.

Artikli esimeses osas antakse ülevaade tuuleenergia arendamise õiguslikust ja poliitilisest raamistikust rahvusvahelisel tasandil. Pikemalt peatutakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) mereõiguse konventsioonil (1982); ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollil (1997), milles on sätestatud erinevate riikide kohustused kasvuhoonegaaside õhkuheitekoguste vähendamise ja piiramise kohta ning 1994. aastal sõlmitud energiaharta lepingul ja energiaharta protokollil energiakasutuse tõhustamise ja sellega seotud keskkonnakaitse küsimuste kohta. Energiaharta põhieesmärk on julgustada investeerima ja kaupleva Ida-Euroopa energiaturgudel.

Euroopa Liidus on energiapoliitika ja siseturgude loomise kohta viimastel aastatel samuti mitmeid dokumente koostatud. Uuemad neist on 2006. aastal avaldatud Euroopa Komisjoni roheline raamat „Euroopa strateegia jätkusuutliku, konkurentsivõimelise ja turvalise energia jaoks” (*Cf Green Paper on a European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy COM*) ja 2008. aasta kliima- ja energiapakett, mille eesmärgid aastaks 2020 on vähendada kasvuhuonegaase 20%, tõsta energiatõhusust 20% ja tagada, et 20% energiavajadusest kaetakse taastuvate energiaallikatega. Vastu on võetud mitmed olulised energiapoliitikat reguleerivad direktiivid.

Kirjutise teises osas käsitletakse regulatsioonide mõju tuuleenergia arengule. Vaatluse all on konstitutsioonilised õigused ja teised põhiõigused nagu õigus eraomandi puutumatusel, õigus austusele era- ja perekonnaelu vastu, õigus heale keskkonnale, õigus avalikkuse osavõtule ja õigus vaidlustada administratiivotsuseid.

Planeerimisega seotud regulatsioonid hõlmavad maa kasutamist ja füüsilist planeerimist. Kui peamised elemendid avamere piirkonnas planeerimisel on reguleeritud rahvusvahelisel tasandil, siis maakasutuse reguleerimine on üldjuhul detsentraliseeritud. Võrreldakse Uus-Meremaa ja Taani erinevat planeerimisstrateegiat. Artiklis eristatakse keskkonna strateegilist hindamist, mis on seotud plaanide ja programmidega ning keskkonnamõju hindamist, mille puhul on tähelepanu suunatud individuaalsetele projektidele, näiteks tuuleturbiinide rajamisele. Looduskaitse ja maastikukaitse on rahvusvahelisel tasandil reguleeritud Ramsari rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooniga (1971), Bonni metsloomade rändliikide kaitse konventsiooniga (1979) ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooniga (1992). Euroopa Liidus on vastu võetud direktiivid 92/43/EÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta ning 79/409/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta. Keskkonnakaitse reguleerib peamiselt reostust, sh mürareostust. Tuuleturbiinidega seotud vibratsioon, vilkumine ja muud valgusefektid võivad olla reguleeritud piiratud ulatuses. Euroopa Liidus on välja töötatud direktiiv 96/61/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta. Taanis, Uus-Meremaal ja Ameerika Ühendriikides on tuuleturbiinide jaoks olemas spetsiaalsed mürastandardid. Müra ja teiste negatiivsete efektide vähendamine võib olla reguleeritud ka tuuleturbiinide asukoha miinimumdistsantsi nõuetega.

Naabrusõigus on tihedalt seotud avaliku ja eraõigusega. Avaliku õiguse normid, nagu näiteks tuuleturbiinide müratase ja kaugusenõuded, mis peaksid tagama naabrite turvalisuse, võivad hoopis takistada eraõiguslike nõudeid. Autorid leiavad, et naabrite huvide konfliktid ja häirimisest tulenevad probleemid võivad olla suureks takistuseks tuuleenergia arendamisel ning näevad ühe lahendusena kohustuslike hüvitiste skeemi.

Artikli viimasel osas vaadeldakse õiguslike probleeme seoses tuuleturbiinide ehitamise, litsentside, turule juurdepääsu, võrkude ühenduse, hinnaregulatsiooni, turbiinide maksumuse ja subsideerimisega. Toetussüsteemid võib üldjuhul jagada nelja rühma: soodustariifid (*feed-in tariffs*), rohelised sertifikaadid, pakkumissüsteemid ja maksusoodustused. Võrreldakse toetussüsteeme ja nende efektiivsust eri riikides.

Kokkuvõttes peatuvad autorid tuuleenergia projektide positiivsetel ja negatiivsetel mõjudel ja otsivad lahendusi, kuidas neid tasakaalustada. Tõdetakse, et tuuleenergia edendamiseks on vajalikud järgmised sammud:

- Vältida lünki seadusandluses. Kindlustada osaliselt kattuvate volitustega organite koordineeritus, näiteks luua juhtiv asutus, et tagada selge otsustussüsteem.
- Garanteerida, et õiguslik raamistik tasakaalustaks tuuleenergiaprojektide positiivsed mõjud negatiivsetega. Negatiivsed mõjud on peamiselt seotud keskkondlike probleemidega, alates üldisest maastiku- ja looduskaitsest kuni üksikisiku tasandini, hõlmates visuaalset häiritust ja müra.
- Tagada, et tuuleenergiat loetaks elektrienergiasüsteemi kuuluvaks ja seega osaks energiaturust.

Autorid leiavad, et edaspidi tuleks rohkem arendada tehnoloogiat ja õigusraamistikku tuuleparkide rajamiseks avamerele.

Refereerinud Mari Teede

TARBIJATELE PÕHJUSTATUD KAHJU KOLLEKTIIVSEST HÜVITAMISEST EUROOPAS

Duncan Fairgrieve ; Geraint Howells

Collective redress procedures - European debates

International and Comparative Law Quarterly (2009) no. 2, p. 379-409.

Artikli eesmärk on võrrelda tarbija huvide kollektiivse kaitse meetmeid Euroopa riikides ja hinnata Euroopa Liidu (EL) rolli riigiüleste reformide algatajana ning liikmesriikides toimuvate reformide suunajana. Antakse hinnang, kas reformide tulemusena paraneb õiguskaitse kättesaadavus, selgitatakse Ameerika ja Euroopa õigussüsteemides kasutatava terminoloogia erinevusi.

Vaatluse alla võetakse Rootsis, Taanis, Norras, Soomes, Portugalis, Hollandis, Prantsusmaal, Itaalias, Saksamaal ning Inglismaal ja Walesis toimivad kollektiivse hüvitamise mehhanismid. Antakse ülevaade, millist mudelit nendes riikides eelistatakse ja millised on käimasolevad või kavandatavad reformid. Kui reformide eesmärgid on autorite hinnangul sarnased, siis riikide poolt rakendatavad meetmed erinevad radikaalselt. Ameerika Ühendriikides eelistatakse rakendada ühishagi mudelit, Euroopas aga sellest erinevaid, Euroopa õigussüsteemile eriomastele mõistetele tuginevaid meetmeid. Reforme iseloomustab veel kollektiivse hüvitamise mehhanismide tegevusulatuse piiramine ning mitmefaasilise menetluse kasutamine, vältimaks põhjendamatu hagide esitamist ja hoidmaks esitatavate hagide hulka kontrolli all.

Artiklis leiavad äramärkimist mitmed ELi institutsioonide poolt algatatud kollektiivse hüvitamise teemat käsitlevad konverentsid ja uuringud. 2007. aasta märtsis võeti vastu Euroopa Liidu tarbijapoliitika strateegia 2007-2013. 2007. aasta novembris esitas tarbijakaitse volinik Kuneva 10 etaloni, mille abil on võimalik hinnata, kas õigussüsteem tagab tarbijatele piisava kaitse. Järgnes roheline raamat „Kollektiivse hüvitamise mehhanismid tarbija jaoks” (KOM (2008) 794).

EL mõjutab täiendavalt valdkonna arengut läbi konkurentsioiguse. Valges raamatus „EÜ konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise kohta” (KOM (2008) 165) soovitab Euroopa Komisjon kollektiivsel hüvitamisel kasutada kahe täiendava mehhanismi kombinatsiooni.

ELi pädevus piirdub üldjuhul riigiüleste küsimustega ja ei laiene siseriiklikele küsimustele. EL ei saa otseselt sekkuda üksikute riikide kollektiivse hüvitamise mehhanismidesse, kuid saab mõjutada liikmesriike selles valdkonnas siseriiklike reforme ette võtma.

Autorid tõdevad kokkuvõttes, et nii kohalikul kui ka Euroopa tasandil on asunud kollektiivse hüvitamise mehhanismide reformimise teele, mis omakorda toob kaasa reforme teistes õigusvaldkondades. Veel ei ole selge, kas kujuneb välja selgelt eristuv tarbija kollektiivsete huvide kaitse Euroopa mudel, kuid on ilmne, et kohaliku tasandi reforme mõjutavad üha enam välised tegurid.

Refereerinud Li Lind

EUROOPA KOHUS JA PARALLEELIMPORT

Yona Marinova

The European Court of Justice on external parallel trade : interpreting the law or constructing an implied trade mark infringement

Intellectual Property Quarterly (2009) no. 2, p. 254-280.

Artiklis käsitletakse Euroopa Kohtu otsuseid, mis puudutavad märgistatud toodete paralleelimporti kolmandatest riikidest Euroopa Liitu. Peamiseks küsimuseks on, kas neil juhtudel on rikutud kaubamärgiomaniku õigusi vastavalt direktiivile 89/104/EMÜ liikmesriikide kaubamärke käsitlevate õigusaktide ühtlustamise kohta (edaspidi direktiiv).

Direktiiv sätestab õiguste ammendumise (kaubamärgi omanikul puudub õigus keelata kaubamärgi kasutamist) Euroopa Majanduspiirkonda kuuluva riigi territooriumil, kuid sellest hoolimata on esile kerkinud paralleelimpordialaseid probleeme ning vajalik on olnud Euroopa Kohtu sekkumine.

Paralleelimpordi olukorda Euroopa Ühenduses reguleerib direktiivi artikli 7 lõige 1, mille kohaselt „kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kaubamärgi kasutamine seoses kaupadega, mille on kõnealuse kaubamärgi all ühenduse turule viinud kaubamärgi omanik või mis on seal turule viidud tema loaga”.

Palju on vaieldud ka selle üle, kas antud sättes märgitud kaubamärgiomaniku ainuõiguste ammendumist tuleb käsitleda kui maksimum- või miinimumnõuet. Ehk siis, kas Euroopa Ühenduse liikmesriikidel on võimalus õiguste ammendumise reeglid ise valida ja paika panna või mitte.

Artiklis võetakse luubi alla Euroopa Kohtu muutuv õiguslik tolerants paralleelkaubanduse suhtes. Autor käsitleb oma artiklis kolme kohtuasja: *Sebago Inc vs. GB Unic SA* (C-173/98); *Silhouette International Schmied GmbH & Co. KG vs. Hartlauer Handelsgesellschaft GmbH* (C-355/96) ja *Zino Davidoff SA vs. A&G Imports Ltd* (C-414/99).

Põhjalikult kontrollitakse *Silhouette*'i kohtuotsuse loogilisust erinevate seadusjärgsete tõlgendamismeetodite abil. Lisaks käsitletakse kaubamärgi kasutamise harmoniseerimist ja õiguste ammendumise puudulikkust rahvusvahelisel tasandil.

Vaadeldavates kohtuasjades tõlgendati Euroopa Ühenduse välisele turule jõudnud tooteid kui kaubamärgiga seotud õiguste rikkumist. Seejuures leidis autori arvates nendes kohtuotsustes üllatavalt vähe viiteid kaubamärgiõigusele ning pigem tugineti põhjendustes õigusaktide tõlgendamisele. Nimetatud kohtuasjade triloogia on põhimõtteliselt loonud kaubamärgiomaniku jaoks võimaluse tagasi tõrjuda paralleelimpordi kolmandatest riikidest ning seda kaubamärgidirektiivi artiklite 5 ja 7 põhjal.

Artikli lõpus jõuab autor järeldusele, et Euroopa Kohus on püüdnud lahendada paralleelimpordi küsimust pigem õigusaktide tõlgendamise kui kaubamärgiomaniku ainuõiguste saavutamisega. Samuti leiab ta, et analüüsitud kohtuotsused on saavutatud selliste seadusandlike võtete rakendamisel, mis paraku ei pea vastu põhjalikule analüüsile ja kriitilisele hindamisele.

Refereerinud Liina Kukkur

TERRORISMIVASTANE VÕITLUS JA ISIKU PÕHIÕIGUSED

Mehrdad Payandeh ; Heiko Sauer

European Union: UN sanctions and EU fundamental rights

International Journal of Constitutional Law (2009) no. 2, p. 306-315.

1999. aastal võttis ÜRO Julgeolekunõukogu vastu resolutsiooni nr. 1267, millega nõudis, et kõik ÜRO liikmesriigid külmutaksid Al-Qaida või Talibaniga seotud isikute või organisatsioonide varad ja muud finantsallikad. Oma resolutsiooniga moodustas Julgeolekunõukogu ka Sanktsioonide Komitee (*Sanctions Committee*), mis koosneb nõukogu kõikidest liikmetest ning mille käes on nimekiri nendest isikutest ja institutsioonidest, keda antud resolutsioon käsitleb.

Isikuid ei informeerita eelnevalt nende lisamisest kõnealusesse nimekirja, samuti ei ole neil võimalik nimekirja kuulumist Komitees otseselt vaidlustada. Nad võivad taotleda enda nimekirjast kustutamist kas oma elukoha- või kodakondsuse järgses riigis või ÜRO Sekretariaadi juurde loodud spetsiaalse administratiivse organi vahendusel (asutatud Julgeolekunõukogu resolutsiooniga nr. 1730). Lõpliku otsuse langetab siiski Sanktsioonide Komitee, tagamata sealjuures isikutele õigust taotluse sõltumatuks kohtulikuks või administratiivseks läbivaatamiseks. Seetõttu leidis Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee oma raportis, et antud protseduur rikub ka kõige minimaalsemaid rahvusvahelisi asjade läbivaatamise ja õiguskindluse põhimõtteid (vt. <http://assembly.coe.int/Documents/WorkingDocs/doc07/edoc11454add.htm>).

ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonid on rahvusvahelise õiguse kohaselt liikmesriikidele siduvad. Nende rakendamine siseriiklikus õiguses on jäetud liikmesriikide hooleks. Euroopa Liidus (EL) ei rakendata ÜRO Julgeolekunõukogu sanktsioone mitte iga riigi poolt eraldi, vaid pigem osana ELi ühisest välis- ja julgeolekupoliitikast. Kõnealuseid resolutsioone rakendati koos vastavate ELi nõukogu määrustega (Euroopa Nõukogu määrus (EÜ) 881/2002, 2002 OJ (L 139) 9 (EC)), mis kehtestavad terroristidega seotud isikute varade külmutamise alused. Määruste lisades on fikseeritud

asjaga seotud isikute nimekirjad, mida Euroopa Komisjon täiendab vastavalt ÜRO Sanktsioonide Komitee otsustele, täpsemalt ÜRO Julgeolekunõukogu arvamusele.

Mitmed asjaga seotud isikud on pöördunud ELi Esimese Astme Kohtusse nende määruste tühistamiseks, põhjendusega, et ELil ei ole õigust rakendada ÜRO Julgeolekunõukogu eelpool mainitud resolutsioone ELi õiguses ja need rikuvad isikute põhiõigusi. ELi Esimese Astme Kohus langetas otsuse ELi kasuks (vt. <http://curia.europa.eu/et/actu/communiqués/cp05/aff/cp050079et.pdf>) ning 2005. aastal kaebasid hagejad asja edasi Euroopa Kohtusse. Viimane otsustas 3. septembril 2008. aastal tühistada ELi Esimese Astme Kohtu otsuse ning tunnistada kehtetuks Euroopa Nõukogu määruse (EÜ) nr 881/2002 osas, mis käsitleb Yassin Abdullah Kadit ja organisatsiooni Al Barakaat International Foundation (liidetud kohtuasjad C-402 & C-415/05 P, *Kadi v. EL Nõukogu*, ja *Al Barakaat International Found. v. EL Nõukogu*).

Käesolev artikkel annab kronoloogilise ülevaate kõnealuste ÜRO resolutsioonide ja Euroopa Nõukogu määruste vastuvõtmisest ja rakendamisest ning nende alusel toimunud vaidlustest. Analüüsitakse Euroopa Kohtu otsuse tagamaid ning tulevikumõjusid.

Refereerinud Jane Makke

RAAMATUTUTVUSTUS : LAPSTÖÖJÕUD JA ILO

Giuseppe Nesi; Luca Nogler; Marco Pertile

Child labour in a globalized world : a legal analysis of ILO action.

Ashgate, 2008. xxiv, 467 lk.

Lapstööjõu kasutamine on läbi aegade olnud üheks enim tähelepanu pälvinud probleemiks maailmas. Selle piiramiseks ja reguleerimiseks on vastu võetud terve rida õigusnorme ning sõlmitud kokkuleppeid nii üksikute riikide vahel kui rahvusvahelisel tasandil. Paljud riigid on ratifitseerinud rahvusvahelisi leppeid, välja on töötatud ning tõhustatud meetmeid mainitud normide rakendamise järelevalveks. Ent siiski on palju veel teha, seda peamiselt vaesuse vähendamise, hariduse kättesaadavaks tegemise ning inimõiguste kaitse alal. Neid puudusi peetakse lapstööjõu kasutamise peamisteks põhjusteks.

Viimase kümne aasta jooksul on Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO) olnud üheks aktiivsemaks lapstööjõu probleemiga tegelejaks. Tema ülesannete hulka kuulub nii vastavasisuliste standardite väljatöötamine, nende täitmise jälgimine kui ka riikidevahelise koostöö koordineerimine. Käesolev monograafia keskendubki ILO õigusalasale tegevusele lapstööjõu vähendamise osas.

Raamat on jaotatud kolmeks suuremaks osaks. Esimeses osas vaadeldakse ja analüüsitakse ILO tegevust võitluses lapstööjõuga viimasel 20nel aastal. Kuigi ILO on antud küsimusega tegelema juba organisatsiooni loomisest 1919. aastal, keskendutakse minevikule vaid nii palju, et paremini mõista tänaseks väljakujunenud õiguslikku raamistikku. Esimeses osas vaadeldakse mitmeid ILO standardeid nagu töölevõetava isiku vanuse alammäära konventsioon 1973. aastast (RT II 2006, 23, 58), ILO deklaratsioon aluspõhimõtete ja -õiguste kohta tööl ning selle järgimismehhanism (vt. http://www.ilo.org/public/english/standards/declaration/declaration_estonian.pdf) ning konventsioon nr. 182 „Lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamine” (RT II 2001, 20, 109) 1999. aastast.

Teises osas keskendutakse õigusnormide rakendamisele rahvusvahelisel tasandil. Vaadeldud on ILO norme sotsiaalsest ja kriminaalõiguslikust aspektist, ILO suhteid ÜRO, Euroopa Liidu, Maailmapanga ja WTO-ga ning kuidas need suhted võiksid mõjutada ILO standardite rakendamist.

Kolmandas osas vaadeldakse üksikjuhtumeid, eelkõige ILO standardite rakendamist Aasias, Aafrikas ja Lõuna-Ameerikas, kuna neis regioonides esineb autorite arvates lapstööjõu kasutamist kõige enam.

Refereerinud Jane Makke

VALIK UUSI ARTIKLEID INGLISE, SAKSA, SOOME JA VENE KEELES

ÕIGUSE ÜLDKÜSIMUSED

Albert, Richard. The fusion of presidentialism and parliamentarism // *The American Journal of Comparative Law* (2009) nr. 3, lk. 531-577. Presidentialismist ja parlamentarismit, kumba süsteemi rakendada.

Buckel, Sonja ; Fischer-Lescano, Andreas. Gramsci reconsidered : hegemony in global law // *Leiden Journal of International Law* (2009/Sep) nr. 3, lk. 437-454. Antonio Gramsci ülemvõimu teooriast.

Cantin Cumyn, Madeleine. The legal power // *European Review of Private Law* (2009) nr. 3, lk. 345-366. Õigusvõimest.

Feldmann, Horst. The quality of the legal system and labour market performance around the world // *European Journal of Law and Economics* (2009) nr. 1, lk. 39-65. Kuidas õigussüsteemi kvaliteet mõjutab tööturgu. Uuring 75 riigi põhjal.

Pištšulin, A. V. Problema opredelenija sovremennõhh podhodov k ponjatiju "juriditšeskii pozitivizm" // *Vestnik Moskovskogo Universiteta : Pravo* (2009) nr. 3, lk. 89-99. Probleemidest mõiste "õiguspositivism" määratlemisel.

Pünder, Hermann. Democratic legitimation of delegated legislation – a comparative view on the American, British and German law // *International & Comparative Law Quarterly* (2009/Apr) nr. 2, lk. 353-378. Delegeeritud õigusaktide demokraatlikust seadustamisest Ameerika Ühendriikide, Suurbritannia ja Saksamaa näitel.

Subotšev, V. V. Zakonnõje interessõ: osnovõ teorii // *Gossudarstvo i pravo* (2009) nr. 5, lk. 15-22. Seadusliku huvi teooriast.

Valejev, Revol. Rol Rossii v provedenii Gaagskih konferentsii mira // *Istorija gossudarstva i prava* (2009) nr. 12, lk. 2-5. Venemaa rollist Haagi rahukonverentside kokkukutsumisel, ka F. F. Martensist. Järgneb.

Vaquer, Antoni. Farewell to windscheid? : legal concepts present and absent from the Draft Common Frame of Reference (DCFR) // *European Review of Private Law* (2009) nr. 4, lk. 487-512. Saksamaa pandektilise koolkonna loodud mõistetest ja nende kandumisest ühtse tugiraamistiku kavandisse (*Draft Common Frame of Reference (DCFR)*).

Walter, Michael. Gustav Radbruch und die Kriminologie // *Juristenzeitung* (2009) nr. 9, lk. 429-438. Õigusfilosoof Gustav Radbruchist ja kriminoloogias.

ÕIGUSAJALUGU

Fokov, Anatoli. Frantsija: kodifikatsija graždanskogo zakonodatelstva (istoriko-pravovoi aspekt) // *Istorija gossudarstva i prava* (2009) nr. 11, lk. 23-27. Prantsusmaa tsiviilkoodeksi kodifitseerimise ajaloost.

Lewinski, Kai von. Weimarer Reichsverfassung und Grundgesetz als Gesellen- und Meisterstück // *Juristische Schulung* (2009) nr. 6, lk. 505-511. Saksamaa 1919. a. põhiseadusest.

TSIVILÕIGUS

Blinkov, O. E. Zaveštšatelnoje vozloženije v rossiiskom i zarubežnom graždanskom prave // *Rossiiskaja justitsija* (2009) nr. 7, lk. 29-32. Testamentlikust korraldusest Venemaa ja teiste riikide tsiviilõiguses, loomadele pärandamisest.

Fellner, Christoph. Die aktuelle höchstrichterliche Rechtsprechung zum Verjährungsrecht // *Monatsschrift für Deutsches Recht* (2009) nr. 12, lk. 670-674. Aegumisest Saksamaa kohtupraktikas.

Kolehmainen, Antti. Osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan samastaminen perintökaaren ennakkoperintö- ja lakiosasäännöksiä sovellettaessa // *Lakimies* (2009) nr. 4, lk. 597-618. Aktsiaseltside ja aktsiate pärimisest Soomes.

Panitškin, V. B. Litsa, imejuštšije pravo nasledovat, v amerikanskom prave v sravnenii s rossiiskim // *Meždunarodnoje publitsnoje i tšastnoje pravo* (2009) nr. 4, lk. 38-42. Pärijast USA ja Venemaa õiguses.

Schmid, Michael J. Neubeginn und Hemmung der Verjährung durch Behandlung auf einer Wohnungseigentümerversammlung // *Monatsschrift für Deutsches Recht* (2009) nr. 13, lk. 717-719. Aegumisest korteriomanike, -ühistu ja haldusfirma vahelistes nõuetes Saksamaal.

Szécsényi-Nagy, Kristóf. New functions of Hungarian civil law notaries // *Acta Juridica Hungarica* (2009) nr. 2, lk. 213-227. Ungari notarite uutest ülesannetest.

Vekas, Lajos. Über die Expertenvorlage eines neuen Zivilgesetzbuches für Ungarn // *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht* (2009) nr. 3, lk. 536-563. Ungari tsiviilõiguse kodifitseerimisest ja tsiviilseadustiku loomisest.

Asjaõigus

Bachmann, Karin. Aktuelle Entwicklungen bei der Behandlung von Eigentumsrechten in der Slowakischen Republik // *Wirtschaft und Recht in Osteuropa* (2009) nr. 7, lk. 203-206. Uued suunad omandiõiguse käsitlemisel Slovakkias.

Belov, V. A. Ponjatije i opredelenije veštšnõhh prav // *Zakonodatelstvo* (2009) nr. 6, lk. 14-23. Asjaõiguse mõistest ja määratlemisest.

Bumažnikova, O. Institut sledovaniya pri ottšuzdenii imuštšestvennogo kompleksa // *Gossudarstvo i pravo* (2009) nr. 4, lk. 92-94. Omandiõiguse üleminekust kompleksomandi (ettevõtte) võõrandamisel Venemaal.

Eberhardt, Stephan. Immobilienerwerb in der Slowakei // *Wirtschaft und Recht in Osteuropa* (2009) nr. 8, lk. 225-231. Kinnisvara omandamisest Slovakkias: pantimine, ostmine, omandamise piirangud.

Menjajev, A. V. ; Assadulina, D. R. Nekotorõje problemõ privatizatsii zemelnõhh utšastkov pod objektami nezaveršennogo stroitelstva // *Zakonodatelstvo* (2009) nr. 7, lk. 37-39. Maa erastamise probleemidest lõpetamata ehitiste puhul.

Mozolin, V. P. ; Rjabov, A. A. O trjohh sferahh imuštšestvennõhh otnošenii regulirujemõhh graždanskim zakonodatelstvom // *Zakonodatelstvo* (2009) nr. 6, lk. 24-29. Tsiviilkoodeksiga reguleeritud omandisuhetest.

Tammi-Salminen, Eva. Vanha ja uusi esineoikeus // *Lakimies* (2009) nr. 3, lk. 453-458. Uuest ja vanast asjaõigusest.

Vrencur, Renato ; Prelic, Saša. Die Grundschild im neuen slowenischen Sachenrecht // *Wirtschaft und Recht in Osteuropa* (2009) nr. 6, lk. 161-166. Hüpoteegist uues Sloveenia asjaõiguses.

Võlaõigus

Amirova, N. A. Kategorija "dobrosovestnost" v rossiiskom, nemetskom prave i novom *lex mercatoria* // *Vestnik Moskovskogo Universiteta : Pravo* (2009) nr. 3, lk. 69-80. Heausksus vene ja saksa õiguses ning äritegevuses tunnustatud üld- ning tüüptingimustes (*lex mercatoria*).

Decree Law on the Legal Framework Governing Distance Contracts, Contracts Concluded at Home and Equivalent Contracts // *Commercial Laws of Europe* (2009/Aug) nr. 4, lk. 386-408. Portugalis 20. mail 2008 vastu võetud õigusaktist, mis käsitleb tarbijate kaitset sidevahendite abil sõlmitud lepingute ja kodus sõlmitud lepingute korral.

Decree Law on the Legal Framework Governing the Sale of Consumer Goods and Associated Guarantees // *Commercial Laws of Europe* (2009/Aug) nr. 4, lk. 409-426. Portugalis 21. mail 2008 vastu võetud õigusaktist, mis käsitleb tarbijakaitset tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide korral.

Führich, Ernst. Entschädigung wegen nutzlos aufgewendeter Urlaubszeit // Monatsschrift für Deutsches Recht (2009) nr. 16, lk. 906-913. Saksamaa kohtupraktikast asjatult tehtud puhkusekulutuste hüvitamiseks (ärajäänud/ muudetud reisiajad, reisi hinnamuutus, kadunud pagas, haigus jms).

Jordans, Roman ; Müller-Sartori, Patrick. Rechtsanwaltskosten als Schadensersatz bei unberechtigter Inanspruchnahme // Monatsschrift für Deutsches Recht (2009) nr. 14, lk. 779-781. Advokaaditasust kui kahjuhüvitisest lepingupartneri alusetu nõude korral.

Kohl, Benoit. European construction law and the Draft Common Frame of Reference: selected topics // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 675-702. Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) ehituslepingut käsitleva osa võrdlus Belgia ehitusõigusega.

Kurzynsky-Singer, Eugenia. Rücktritt und Vertragsaufhebung nach russischem Recht // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 5, lk. 138-141. Lepingust loobumine ja lepingu lõpetamine Vene õiguses.

Köhler, Helmut. Neue Regelungen zum Verbraucherschutz bei Telefonwerbung und Fernabsatzverträgen // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 35, lk. 2567-2572. Tarbijakaitsest telefonireklaami ja kaugmüügi puhul Saksamaal.

Lorenz, Stephan. Die Reichweite der kaufrechtlichen Nacherfüllungspflicht durch Neuregulierung // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 23, lk. 1633-1637. Müüja kohustusest defektsete toodete asendamisel ja Euroopa Kohtu vastavast lahendist.

Lögering, Martin P. Verlust etwaiger Schadensersatzrechte durch die Minderung des Kaufpreises? // Monatsschrift für Deutsches Recht (2009) nr. 12, lk. 664-667. Kahju hüvitamisest ostuhinna alandamise teel Saksamaal.

Podegra, Kay P. Haftungsfall : Reisereklamation // Monatsschrift für Deutsches Recht (2009) nr. 14, lk. 782-788. Grupireisi puudutavate kaebuste esitamise võimalustest ja tähtaegadest Saksamaal.

Schultz, Marten. Rights through torts: the rise of a rights discourse in Swedish tort law // European Review of Private Law (2009) nr. 3, lk. 305-333. Lepinguvälisest kahjust Rootsi õiguses.

Timme, Michael. Schadensersatzpflicht des Vermieters bei vorgetäuschem Eigenbedarf und freiwilligem Auszug des Mieters // Monatsschrift für Deutsches Recht (2009) nr. 14, lk. 777-778. Üürniku õigusest nõuda kahju hüvitamist, kui üürileandja on nõudnud korteri oma tarbeks vabastamist, kuid pole seda kasutanud.

Webb, Charlie. What is unjust enrichment? // Oxford Journal of Legal Studies (2009) nr. 2, lk. 215-243. Alusetust rikastumisest.

Perekonnaõigus

Abrams, Kerry ; Brooks, Peter. Marriage as a message: same-sex couples and the rhetoric of accidental procreation // Yale Journal of Law & the Humanities (2009) nr. 1, lk. 1-35. Samasooliste paaride abielu ja laste saamise probleemidest.

Daniel, Lucy. Australia's Family Law Amendment (Shared Responsibility) Act 2006: a policy critique // The Journal of Social Welfare & Family Law (2009) nr. 2, lk. 147-158. Vanemate lahutusel tekkivast laste hooldusõiguse küsimusest ja vastavatest seadusemuudatustest Austraalias.

Herrler, Sebastian. Rückforderung von Nutzungersatz beim Verbrauchsgüterkauf : verzögerter Beginn der Verjährungsfrist wegen unübersichtlicher Rechtslage // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 26, lk. 1845-1847. Defektse tarbekauba asenduskasutusest kohtulahendite põhjal.

Hudjakova, O. J. Ustanovljenje proishozdenija detei v odnopolnõhh sojuzahh po zakonodatelstvu SŠA // Gossudarstvo i pravo (2009) nr. 6, lk. 97-102. Lapse isaduse või emaduse tuvastamise probleemidest samasooliste kooselude puhul USA-s.

Kuhhalašvili, Igor. Pravovoje regulirovanije otnošenii sobstvennosti lits, sostojaštšihh v nezaregistrovannõhh semeinõhh otnošenijahh // Žurnal Rossiiskogo prava (2009) nr. 3, lk. 69-80. Vabaabielpaaride varaliste suhete reguleerimisest Venemaal.

Wasoff, Fran. Public attitudes and law reform: extending the legal framework for child contact to unmarried fathers, grandparents and step-parents? // The Journal of Social Welfare & Family Law (2009) nr. 2, lk. 159-175. Mittetraditsioonilistes partnerlussuhetes (vabaabieliu, samasooliste liidud, vanavanemad, kasupered) olevate isikute õigusest jätkata pärast lahkuminekut suhtlemist lastega Šotimaal.

Äriõigus

Ahrens, Martin. Privatinsolvenzrecht – Umrisse eines Systems? // Zeitschrift für Zivilprozess (2009) nr. 2, lk. 133-155. Füüsilise isiku pankrotist ja pankrotimenetlusest Saksamaal.

Bellantuono, Giuseppe. Contract law, regulation and competition in energy markets // Competition and Regulation in Network Industries (2009/Jun) nr. 2, lk. 159-188. Energiaturgude vahelisest konkurentsist, vastavast regulatsioonist ning lepinguõigusest.

Bohata, Petr. Tschechische Republik: Gesetz über Übernahmeangebote - Teil 2: Freiwillige Übernahmeangebote // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 8, lk. 247-252. Tšehhi ülevõtmispakkumiste seadusest. Seaduse tekst. Järg. Algu: Wirtschaft und Recht in Osteuropa, 2009, nr. 7, lk. 207-214.

Casajus, Andre ; Labrenz, Helfried ; Hiller, Tobias. Majority shareholder protection by variable qualified majority rules // European Journal of Law and Economics (2009) nr. 1, lk. 9-18. Vähemus- ja enamusaktsionäride suhetest ja Saksamaa aktsiaseltsiseadusest.

Decree Law on the Legal Framework Applicable to Unfair Business-to-consumer Commercial Practices // Commercial Laws of Europe (2009/Aug) nr. 4, lk. 364-385. Portugalis 26. märtsil 2008 vastu võetud õigusaktist ebaausa äritegevuse keelustamise kohta.

Heidenhain, Stephan ; Maysenhölder, Peter. Risiken der Forderungsanmeldung nach dem neuen tschechischen Insolvenzrecht // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 7, lk. 196-199. Võlanõude esitamise riskidest Tšehhi uues pankrotiseaduses.

Kovalenko, V. N. Probelõ pravovogo regulirovanija elektronnoi torgovli // Zakon i pravo (2009) nr. 7, lk. 66-67. Lünkadest elektroonilise kaubanduse reguleerimisest.

Kukuškin, S. N. Aktualnõje problemõ sanatsii nitštožnoi sdelki // Zakon i pravo (2009) nr. 7, lk. 68-73. Tühise tehingu saneerimise probleemidest.

Lang, Ingo. Gesellschaftsgründung und -übernahme in Lettland unter besonderer Berücksichtigung ausländischer Investoren // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 6, lk. 166-172. Äriühingu asutamise ja ümberrüütmise Lätis.

Müller-Bonanni, Thomas ; Müntefering, Michael. Grenzüberschreitende Verschmelzung ohne Arbeitnehmerbeteiligung? // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 32, lk. 2347-2353. Ettevõtete praktikast töötajate kaasamisel otsustusprotsessi äriühingute piiriülese ühinemise kontekstis vastavalt ELi direktiivile 2005/56.

Naert, Frank. Competition authorities and regulators in Belgium : hierarchy *versus* cooperation // Competition and Regulation in Network Industries (2009/Jun) nr. 2, lk. 139-158. Konkurentsipoliitika ja vastavast seadusandlusest Belgias.

Rinze, Jens Peter ; Ohler, Christoph. Das Rettungsübernahmegesetz und Pfandrechte Dritter an den Enteignungsgegenständen // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 26, lk. 1847-1851. Kolmandate isikute õigusest ja nn päästva ülevõtmise seadusest (*Rettungsübernahmegesetz*), mille kohaselt lihtsustuks finantssektori ettevõtete ülevõtmine valitsuse poolt finantsturu stabiliseerimise eesmärgil.

Sack, Rolf. Unbegründete Schutzrechtsverwarnungen – lückenloser Unternehmensschutz durch das UWG seit 2004 // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 23, lk. 1642-1645. Kõlvatu konkurentsiseadusest ja ettevõtete kaitsesest Saksamaal.

Spanjer, Aldo. Long-term contracts and competition on European gas markets – has the Commission struck the right balance? // *Competition and Regulation in Network Industries* (2009/Jun) nr. 2, lk. 189-204. Konkurentsist Euroopa gaasiturul ning lepinguõigusest.

Stolowy, Nicole. Transparency and prevention for corporate bankruptcy: a US-France comparison // *The Journal of Business Law* (2009) nr. 6, lk. 525-542. Pankrotist ja pankroti ärahoidmisest, Prantsusmaa ja USA võrdlus.

Zimmer, Daniel ; Logemann, Hans. Der private Rechtsschutz im Kartellrecht : zum Weißbuch der Kommission über Schadensersatzklagen wegen Verletzung des EG-Wettbewerbsrechts // *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht* (2009) nr. 3, lk. 489-516. Õiguskaitsest kartelliõiguses ja kahju hüvitamisest ELi konkurentsiseaduse rikkumise korral.

Tiede, Wolfgang ; Krispenz, Sabina. Einführung in das moldawische Aktienrecht – von der Gründung bis zur Liquidation einer Aktiengesellschaft // *Wirtschaft und Recht in Osteuropa* (2009) nr. 8, lk. 241-246. Moldova aktsiaseltside seadusest.

Voland, Thomas. Freitag, der Dreizehnte – die Neuregelungen des Außenwirtschaftsrechts zur verschärften Kontrolle ausländischer Investitionen // *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* (2009) nr. 15, lk. 519-523. Välismajandust puudutavatest seadusemuudatustest Saksamaal.

Vorwerk, Volkert. Schutz in der Finanzmarktkrise – welche Rechte hat der Verbraucher? // *Neue Juristische Wochenschrift* (2009) nr. 25, lk. 1777-1782. Saksa tarbija õigustest majanduskriisi tingimustes.

Wedde, Rainer. Neues im russischen GmbH-Recht // *Osteuropa Recht* (2009) nr. 2, lk. 154-166. Uuendustest Venemaa osäühingute seaduses.

INTELLEKTUAALNE OMAND

Buzova, N. V. Tendentsii soveršenstvovaniya položenii meždunarodnõhh dogovorov, kassajuštšihsjä iskljuštšitel'nogo prava organizatsii veštšaniya // *Zakonodatelstvo* (2009) nr. 5, lk. 39-47. Vajadusest täiendada rahvusvahelisi lepinguid, mis puudutavad ainuõigust tele ja raadio teel edastatavatele saadetele.

Fokina, N. L. Sobljudenije avtorskih prav v dejatelnosti veštšatel'nõhh organizatsii kak subjektov smežnõhh prav // *Zakonodatelstvo* (2009) nr. 5, lk. 19-26. Autoriõiguste järgimisest raadios ja televisioonis.

Janssens, Jelle ; Vandaele, Stijn ; Vander Beken, Tom. The music industry on (the) line? Surviving music piracy in a digital era // *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* (2009) nr. 2, lk. 77-96. Muusikatööstusest, interneti- ja CD-piraatlusest ning organiseeritud kuritegevusest.

Kaminskaja, Jelena. Ohrana avtorskim pravom tšasti proizvedeniya // *Žurnal Rossiiskogo prava* (2009) nr. 2, lk. 45-56. Autoriõigusest teose osale Venemaal.

Loon, Ng-Loy Wee. Exploring flexibilities within the global IP standards // *Intellectual Property Quarterly* (2009) nr. 2, lk. 162-184. TRIPS leping kui rahvusvaheline dokument, mis kehtestab standardid intellektuaalse omandi (kaubamärgid, patendid ja autoriõigus) kaitseks WTO maades.

Morgunova, E. A. Iskljuštšitel'nõje intellektualnõje prava na proizvedeniye i pravo na voznagraždeniye // *Zakonodatelstvo* (2009) nr. 5, lk. 10-18. Ainuõigusest intellektuaalsele omandile ja tasule.

Odell-West, Amanda. The absence of informed consent to commercial exploitation for inventions developed from human biological material : a bar to patentability? // *Intellectual Property Quarterly* (2009) nr. 3, lk. 373-390. Biotehnoloogialeutiste õiguskaitsest, eetilistest standarditest ja moraalist seoses inimkudede kasutamisega leiutistes. Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni artiklist 53(a), EL direktiivist 98/44/EÜ ja 2004. a. inimkudede seadusest Suurbritannias.

Smith, Pamela J. How do copyrights affect economic development and international trade? // *The Journal of World Intellectual Property* (2009) nr. 3, lk. 198-218. Autoriõiguse ja rahvusvaheliste lepingute mõju rahvusvahelisele kaubandusele.

Smolka, Martina. Das Urheberrecht in Lettland – Grundlagen // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 5, lk. 133-138. Läti autoriõiguse põhialustest.

Steininger, Andreas. Das russische Zivilgesetzbuch 4. Teil - Teil 1: Einführung // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 7, lk. 193-199; nr. 8, lk. 235-241. Venemaa tsiviilkoodeksi 4. osast, mis käsitleb intellektuaalse omandi kaitset.

Sviridov, N. L. Ponjatije i sodržanije zakonnohh granits i ograništenii isključitel'nogo intellektualnogo prava (prava intellektualnoi sobstvennosti) // Zakonodatelstvo (2009) nr. 5, lk. 48-55. Intellektuaalse omandi ainuõiguse mõistest, seaduslikest piiridest ja piirangutest.

KESKKONNAÕIGUS

Borgström, Katarina Alexius. Animal experiment regulations as a part of public law // European Public Law (2009) nr. 2, lk. 197-205. Loomkatsete reguleerimisest Rootsis, ülevaade ka EL, Taani, Norra, Soome ja Suurbritannia vastavatest aktidest.

Brintšuk, M. Ekologo-pravovaja otvetstvennost – samostojatelnoi vid juriditšeskoj otvetstvennosti // Gossudarstvo i pravo (2009) nr. 4, lk. 39-48. Ökoloogilisest vastutusest kui juriidilise vastutuse liigist.

Jungnickel, Sebastian ; Dulce, Philipp. Die Zulässigkeit der (teilweisen) Versteigerung von Emissionsberechtigungen aus europarechtlicher Sicht // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 10, lk. 623-627. Saastekvootidega kauplemisest Euroopa õiguse kontekstis.

Knopp, Lothar. Umsetzungsstand der europäischen Umwelthaftungsrichtlinie in den Mitgliedstaaten // Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2009) nr. 16, lk. 561-565. Keskkonnastutusest, keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise direktiivi rakendamisest liikmesriikides.

Konoplyanik, Andrey. A common Russia-EU energy space : the new EU-Russia Partnership Agreement, Acquis Communautaire and the Energy Charter // Journal of Energy & Natural Resources Law (2009/May) nr. 2, lk. 258-291. Euroopa Liidu ja Venemaa partnerluslepingust, ühenduse õigustikust ja energiahartast.

Pölönen, Ismo ; Koivurova, Timo. Rajat ylittävä ympäristövaikutusten arviointi – vaihtoehtotarkastelun riittävyys ja suhde lupapäätöksentekoon // Lakimies (2009) nr. 3, lk. 371-393. Piiriülesest keskkonnamõju hindamisest.

Rectanus, Christopher. Genehmigungsrechtliche Fragen der Windenergieanlagen-Sicherheit // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 14, lk. 871-876. Nõutavatest kooskõlastustest tuuleenergiaseadmete ohutuse tagamiseks Saksamaal.

Ringel, Christina ; Bitsch, Christian. Die Neuordnung des Rechts der erneuerbaren Energien in Europa // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 13, lk. 807-811. Saksa energiapoliitikast ja 25. juunil 2009 jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist taastuvenergia kasutamise soodustamise kohta.

Ross, Andrea ; Nash, Hazel. European Union environmental law – who legislates for whom in a devolved Great Britain // Public Law (2009/Jul), lk. 564-594. Keskkonnaõiguse regulatsioonist Suurbritannias ja vastavatest Euroopa Liidu direktiividest.

Sadeleer, Nicolas de. Liability for oil pollution damage *versus* liability for waste management: the polluter pays principle at the rescue of the victims: case C-188/07, Commune de Mesquer v Total France SA [2008] 3 CMLR 16, [2009] Env LR 9 // Journal of Environmental Law (2009) nr. 2, lk. 299-307. Õnnetusjuhtumi tagajärjel tekkinud naftareostusest ja sellest põhjustatud kahju kompenseerimisest.

Scheel, Benedikt. Klimaschutz durch Umweltschutz- und Energiebeihilfen : neue Leitlinien der Europäischen Gemeinschaft // Die Öffentliche Verwaltung (2009) nr. 13, lk. 529-535. Euroopa Komisjoni riiklike keskkonnatoetusi puudutavatest juhistest.

Vriczen, Gerrit. Amendment of the Dutch Mining Act : fallow acreage and gas storage // Journal of Energy & Natural Resources Law (2009/May) nr. 2, lk. 179-192. Hollandi kaevandamiseseaduse muudatustest seoses gaasi varumise litsentsidega, tootmisega, uuringutega ja omandiõigusega.

TÖÖÕIGUS

Birk, Rolf ; Maack, Nils. The Council of Europe and employee involvement in private enterprises // The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations (2009) nr. 2, lk. 123-135. Töötajate õigustest ja Euroopa Sotsiaalhartast (1961).

Böggemann, Stephen. Betriebsstillegung während der Elternzeit // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 13, lk. 819-822. Töösuhtest lapsehoolduspuhkusel oleva töötajaga ettevõtte tegevuse lõpetamise korral Saksamaal.

Howes, Victoria. The law of harassment in the UK : a growing concern // The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations (2009/Jun) nr. 2, lk. 191-205. Töökohal ahistamise ja diskrimineerimise vastasest regulatsioonist Suurbritannias, EL direktiivist 2002/73 ja kohtupraktikast.

Küpper, Herbert. Die Einführung der staatlichen Förderung von Kurzarbeit in Ungarn // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 8, lk. 231-235. Riigipoolsest osalise töötaja soodustamisest Ungaris.

Schrader, Peter. Die nachträgliche Zulassung der Kündigungsschutzklage in der Praxis // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 22, lk. 1541-1548. Saksamaa seadusemuudatusest, mille kohaselt töötajal on õigus vaidlustada töölepingu ülesütlemine väljaspool tähtaega, kui tööandja on teinud takistusi kaebuse õigeaegsele esitamisele.

SOTSIAALHOOLDUSÕIGUS

Kotkas, Toomas. Terveysten ja sosiaalisen turvallisuuden hallinnointi 2000-luvun Suomessa – menettelylliset oikeudet ja aktiivinen kansalaisuus // Lakimies (2009) nr. 2, lk. 297-225. Tervisest ja sotsiaalkaitsest 21. saj. alguse Soomes.

Oliver, Elizabeth. From portability to acquisition and preservation: the challenge of legislating in the area of supplementary pensions // The Journal of Social Welfare & Family Law (2009) nr. 2, lk. 173-183. Töötajate liikumisvabadusest ja lisapensionist Euroopa Liidus.

Zahharov, Mihhail. Formirovanije dohhodnoi tšasti bjudzeta Pensionnogo fonda Rossiiskoi Federatsii: realnost i perspektivõ // Žurnal rossiiskogo prava (2009) nr. 6, lk. 30-40. Pensionifondide probleemidest Venemaal.

Terehhov, M. V. Graždansko-pravovõje aspektõ pensionnogo strahhovanija // Zakon i pravo (2009) nr. 6, lk. 53-55. Venemaa pensionikindlustusest.

Walker Hudson, Laura. Hearing the human rights voices of Gypsy and traveller mothers in the UK // The Journal of Social Welfare & Family Law (2009) nr. 2, lk. 121-132. Mustlaste ja nn rändavate emade õigusest tervisekaitsele.

Weitz, Tobias T. Versorgungsanspruch bei posttraumatischen Belastungsstörungen nach Auslandseinsätzen // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 11, lk. 693-695. Välismissioonilt naasevate sõdurite tervisekontrollist ja sotsiaalkaitsest Saksamaal.

FINANTSÕIGUS

Becker, Florian. Staatlich-private Rechtsetzung in globalisierten Finanzmärkten // Zeitschrift für Gesetzgebung (2009) nr. 2, lk. 123-140. Finantskriisist ja riigi vastutusest finantsturu reguleerimisel.

Duve, Thomas. Die Wiederentdeckung der kommunalen Insolvenz im Kontext bestehender Präventions- und Sanierungsstrategien // Die Öffentliche Verwaltung (2009) nr. 14, lk. 574-580. Kohalike omavalitsuste rahastamisest, võlgade ennetamisest ja pankrotist Saksamaal.

Häde, Ulrich. Haushaltsdisziplin und Solidarität im Zeichen der Finanzkrise // Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2009) nr. 12, lk. 399-403. Eelarvedistsipliinist finantskriisi ajal.

Imõkšnova, E. A. Nalogovõi platež kak istotšnik dohhodov bjudzeta // Gossudarstvo i pravo (2009) nr. 5, lk. 64-69. Maksud kui riigieelarve allikas.

Kazantsev, Nikolai. Printsip jurisdiktsii v razvitii dogmatiki finansovogo prava // Žurnal rossiiskogo prava (2009) nr. 5, lk. 3-14. Finantsõiguse probleemidest ülemaailmse finantskriisi ajal.

Lüder, Klaus. Zum Entwurf eines Haushaltsgrundsatzmodernisierungsgesetzes (HGrGMoG) // Die Öffentliche Verwaltung (2009) nr. 14, lk. 567-574. Saksa eelarvepõhimõtete muutmise seaduse eelnõust (*Haushaltsgrundsatzmodernisierungsgesetz – HGrGMoG*).

Sundström, Rasmus. Arvopaperimarkkinallain mukaisen tarjousvelvollisuuden kannalta relevantti yksissä tuumin toimimisen käsite // Lakimies (2009) nr. 3, lk. 418-441. Ülevõtmispakkumistest Soome väärtpaberituruseaduses.

Weber-Grellet, Heinrich. Das Steuerrecht in der Finanzkrise // Zeitschrift für Rechtspolitik (2009) nr. 4, lk. 101-104. Maksuõigusest finantskriisi ajal.

Wieland, Joachim. Finanzkrise und Bundesstaat // Zeitschrift für Gesetzgebung (2009) nr. 2, lk. 140-150. Finants- ja majanduskriisist Saksamaal.

KARISTUSÕIGUS

Bartow, Ann. Internet defamation as profit center : the monetization of online harassment // Harvard Journal of Law and Gender (2009/Summer) nr. 2, lk. 383-429. Naiste seksuaalsest ahistamisest internetis.

Bernsmann, Klaus. Untreue und Korruption – der BGH auf Abwegen // Goldammer's Archiv für Strafrecht (2009) nr. 5, lk. 296-313. Majanduskuritegevusest, lojaalsusest ja korruptsioonist Saksa äri- ja karistusseadustiku regulatsioonide põhjal.

Burcar, Veronika ; Åkerström, Malin. Negotiating a victim identity : young men as victims of violence // Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention (2009) nr. 1, lk. 37-54. Intervjuudest vägivaldaohvritega, noorte meeste kui ohvrite identiteedist.

Frisch, Wolfgang. Konzepte der Strafe und Entwicklungen des Strafrechts in Europa // Goldammer's Archiv für Strafrecht (2009) nr. 7, lk. 385-405. Karistuse kontseptsioonist ja karistusõiguse suundadest ning arengutest Euroopas.

Hinkkanen, Ville. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön rangaistuskäytäntö epäyhtenäisen // Haaste (2009) nr. 2, lk. 28-29. Soome uuringust, mis käsitleb laste vastu suunatud kuritegude eest määratud karistusi. Lisatud tabelid.

Jahn, Matthias ; Ebner, Markus. Die Anschlussdelikte – Geldwäsche (§§ 261-262 StGB) // Juristische Schulung (2009) nr. 7, lk. 597-603. Rahapesust Saksamaal.

Janin, P. S. Soveršenije dolžnostnõhh prestuplenii vo vnerabotšeje vremja // Rossiiskaja justitsija (2009) nr. 6, lk. 23-25. Töövälisel ajal sooritatud ametialase kuriteo kvalifitseerimisest Venemaal.

Junninen, Mika. Suomalaisten vankiloiden turvallisuus vaihtelee // Haaste (2009) nr. 2, lk. 20-22. Uuringust, mis käsitleb Soome vangide julgeolekut.

Järg-Tärno, Regina. Pohjoismaisessa hankkeessa pureuduttiin väkivaltaan // Haaste (2009) nr. 2, lk. 12-14. Projektist "Vägivald ja vägivalda vähendamine Põhjamaades".

Keinänen, Anssi. Tilastolliselle ennustamiselle tarvetta rikosseuraamusalalla // Haaste (2009) nr. 2, lk. 26-27. Probleemidest kriminaalhoolduse all olevate kinnipeetavatega Soomes.

Lehti, Martti. Naisiin kohdistuvan henkirikollisuuden piirteitä // Haaste (2009) nr. 2, lk. 15-17. Naisi puudutavatest isikuvastatest kuritegudest Soomes ja Rootsis. Lisatud tabelid.

Loveland, Ian. "How do I kill thee? Let me count the ways..." : lethal injection as a means of execution in the United States // Public Law (2009/Jul), lk. 453-465. Surmanuhtlusest kui kriminaalkaristusest.

Malešina, A. V. Ugolovnaja otvetstvennost juriditšeskikh lits i perspektivõ jei reglamentatsii v ugolovnom zakonodatelstve Rossii // Zakonodatelstvo (2009) nr. 8, lk. 81-87. Juriidilise isiku kriminaalvastutusest Venemaal, viiteid ka teiste riikide seadustele.

Nachmann, Josef ; Wienold, Olesya. Russische Föderation: Gesetz über die Verhinderung der Korruption // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 5, lk. 146-150. Venemaa korruptsioonivastasest seadusest. Lisatud seaduse üldosa tekst saksa keeles (25. dets. 2008).

Piispa, Minna. Ohjelma päättyi – henkirikosten määrä ei puolittunut // Haaste (2009) nr. 2, lk. 7-9. Vägivallaga seotud probleemidest Soomes, selle vähendamise vajadusest ja kavadest.

Sieber, Ulrich. Sperrverpflichtungen gegen Kinderpornografie im Internet: Bewertung und Weiterentwicklung des Gesetzentwurfs BT-Drucks. 16/12850 vom 5. 5. 2009 // Juristenzeitung (2009) nr. 13, lk. 653-662. Internetis oleva lastepornograafia vastase võitluse seaduse eelnõust Saksamaal.

Takahashi, Saul. Drug control, human rights, and the right to the highest attainable standard of health : by no means straightforward issues // Human Rights Quarterly (2009/Aug) nr. 3, lk. 748-776. Narkootikumidega kaubitsemisest, uimastikontrollist, sõltlaste inimõigustest ning kõrgeimast tervisestandardist.

Wolff, Heinrich Amadeus. Die Grenzverschiebung von polizeilicher und nachrichtendienstlicher Sicherheitsgewährleistung // Die Öffentliche Verwaltung (2009) nr. 15, lk. 597-606. 25. detsembril 2008. aastal jõustunud Saksa uue kriminaalpolitseiseadusega kaasnenud muudatustest politsei ja luureteenistuste vahelisi suhteid puudutavates regulatsioonides.

MENETLUSÕIGUS

Alexander, Christian. Kollektiver Rechtsschutz im Zivilrecht und Zivilprozessrecht // Juristische Schulung (2009) nr. 7, lk. 590-594. Kollektiivsest õiguskaitsest Saksamaa tsiviilõiguses ja tsiviilkohtumenetluses.

Bacher, Klaus. Elektronisch eingereichte Schriftsätze im Zivilprozess // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 22, lk. 1548-1551. Elektroonilisest dokumendiedastusest ja meili teel suhtlemisest tsiviilkohtumenetluses. Lisatud selgitav sõnastik.

Binder, Jens-Hinrich. Pflichten zur Offenlegung elektronisch gespeicherter Informationen im deutschen Zivilprozess am Beispiel der Unternehmensdokumentation // Zeitschrift für Zivilprozess (2009) nr. 2, lk. 187-225. Elektrooniliselt salvestatud info esitamise kohustusest Saksa tsiviilkohtumenetluses.

Fetzer, Rhona. Beweiserhebung und Beweiswürdigung im Verkehrsunfallprozess // Monatsschrift für Deutsches Recht (2009) nr. 11, lk. 602-607. Tõenditest tsiviilkohtumenetluses liiklusõnnetustega seotud kohtuasjade puhul Saksamaal.

Goltsov, Andrei. "Detektor lži" v ugolovnom sudoproizvodstve SŠA // Žurnal rossiiskogo prava (2009) nr. 4, lk. 72-85. Valedetektorist USA kriminaalmenetluses.

Henssler, Martin. Anwaltliche Berufspflichten bei grenzüberschreitender Tätigkeit // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 22, lk. 1556-1559. Advokaaditeenuse osutamisest ja kutsekohustusest piiriülese tegevuse korral Saksa advokaatide Prantsusmaal töötamise näitel ning Prantsuse kassatsioonikohtu (*Cour de Cassation*) vastavast lahendist.

Knöfel, Oliver L. Judicial assistance in the taking of evidence abroad in aid of arbitration : a German perspective // Journal of Private International Law (2009/Aug) nr. 2, lk. 281-309. Tõendite kogumisest välisriigis ja vahekohtumenetlusest.

Schelle, Karel ; Schelleová, Ilona ; Tauchen, Jaromir. Die Möglichkeit der Einlegung des außerordentlichen Rechtsbehelfs (Revision) bei tschechischen Zivilgerichten // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 6, lk. 172-176. Erakorraliste tsiviilõiguslike abinõude kasutamisest Tšehhi tsiviilkohtutes.

Schübel-Pfister, Isabel. Aktuelles Verwaltungsprozessrecht // Juristische Schulung (2009) nr. 6, lk. 517-521. Uuendustest Saksamaa halduskohtumenetluses.

Stackmann, Nikolaus. Der (Un-)Sinn von Berichtigungsanträgen // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 22, lk. 1537-1541. Advokaatide kohustusest vigade avastamise ja korrigeerimise eesmärgil kohtulahendeid ja protokolle kontrollida. Saksamaa praktika.

Stuckenberg, Carl-Friedrich. Der "Bicentenaire des Code d'instruction criminelle" – ein Tagungsbericht // *Goltdammer's Archiv für Strafrecht* (2009) nr. 7, lk. 429-438. Konverentsietekanne saksa ja prantsuse kriminaalmenetluse arengust.

Šeifer, S. Reforma predvaritelnogo sledstvija : pravovoi status i vzaimootnošeniya prokurora i rukovoditelja sledstvennogo organa // *Gossudarstvo i pravo* (2009) nr. 4, lk. 49-55. Eeluurimise reformimisest, prokuröri ja uurimisorgani juhi õiguslikust staatusest Venemaal.

Zimmermann, Walter. Die allgemeinen Regelungen des neuen FamFG // *Juristische Schulung* (2009) nr. 8, lk. 692-696. Saksamaa uuest perekonnaasjade menetlemise seadusest.

RIIGIÕIGUS

Ashcroft, John D. ; Kobach, Kris. A more perfect system: the 2002 reforms of the Board of Immigration Appeals // *Duke Law Journal* (2009) nr. 8, lk. 1991-2011. USA immigratsiooniameti ja immigratsioonipoliitika reformist.

Berljavski, L. Konstitutsionnoje pravo gossudarstva Izrail : obzor issledovaniï // *Gossudarstvo i pravo* (2009) nr. 4, lk. 56-62. Iisraeli riigiõigusest.

Blome, Thomas ; Grosse-Wilde, Thomas. Zur "Prüfungs"- Kompetenz bei der Ausfertigung von Landesgesetze // *Die Öffentliche Verwaltung* (2009) nr. 15, lk. 615-623. Presidendi õigusest kontrollida seadusloomet Saksa liidumaade tasandil.

Demidov, M. Parlamentskii kontrol v Rossiiskoi Federatsii : sovremennoje sostoianije i problemõ realizatsii // *Gossudarstvo i pravo* (2009) nr. 4, lk. 86-91. Parlamendikontrollist Vene Föderatsioonis.

Dietz, Andreas. Ausländerrecht im Assessorexamen // *Juristische Schulung* (2009) nr. 8, lk. 700-706. Välismaalaste õiguse sotsiaalsest tähendusest, välismaalaste privileegidest.

Finotelli, Claudia ; Sciortino, Giuseppe. The importance of being southern : the making of policies of immigration control in Italy // *European Journal of Migration and Law* (2009) nr. 2, lk. 109-197. Terve ajakirja number on pühendatud Lõuna-Euroopa riikide (Itaalia, Hispaania, Portugal, Kreeka) immigratsioonipoliitikale.

Gordon, Michael. The conceptual foundations of parliamentary sovereignty : reconsidering Jennings and Wade // *Public Law* (2009/Jul), lk. 519-543. Parlamentaarse suveräänsuse õiguslikest alustest.

Göcke, Katja. The 2008 referendum on Greenland's autonomy and what it means for Greenland's future // *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht* (2009) nr. 1, lk. 103-121. Gröönimaa autonoomiareferendumist ja Gröönimaa tulevikust.

Harabet, K. V. Nekotorõje voprossõ ustitsivogo razvitija gossudarstva i predupreždenija pravonarušenii v svete strategii natsionalnoi bezopasnosti Rossiiskoi Federatsii do 2020 goda // *Rossiiskaja Justitsija* (2009) nr. 7, lk. 10-13. Venemaa julgeolekustrateegiast aastani 2020.

Jevdošenko, A. P. Dejatelnost rossiiskogo ombudsmena po rassmotreniju i razrešeniju žalob graždan na narušenije ihh prav i svobod sotrudnikami OVD // *Zakon i pravo* (2009) nr. 7, lk. 49-53. Venemaa ombudsmani tegevusest seoses sisekaitseorganite tegevuse peale esitatud kaebustega.

Jevdošenko, Andrei. Soveršenstvovaniye pravovogo statussa upolnomotšennogo po pravam tšeloveka v Rossii // *Pravovedeniye* (2009) nr. 2, lk. 91-96. Venemaa inimõiguste voliniku õigusliku staatuse kaasajastamisest.

Kassatkina, Natalja. Finansirovaniye võborov v zarubežnõhh gossudarstvahh // *Žurnal rossiiskogo prava* (2009) nr. 5, lk. 106-116. Valimiste ja parteide finantseerimise võimalustest erinevates riikides.

König, Michael. Paradoxie des negativen Stimmgewichts // *Zeitschrift für Gesetzgebung* (2009) nr. 2, lk. 177-195. Negatiivse hääle osakaalust parlamendivalimistel Saksa põhiseaduskohtu 2008. aasta 3. juuli otsuse põhjal.

Lavapuro, Juha. Perustuslakikontrollin uudet muodot. II – Keskustelevan normikontrolliajattelun edellytykset Suomessa // *Lakimies* (2009) nr. 2, lk. 278-296. Põhiseaduslikkuse järelevalve muudatustest Soomes. Järg. Algus: *Lakimies*, 2009, nr. 1, lk. 59-82.

Monaghan, Karon. The Equality Bill: a sheep in wolf's clothing or something more? // *European Human Rights Law Review* (2009) nr. 4, lk. 512-537. Suurbritannia võrdõiguslikkuse seaduse eelnõust.

Mutanen, Anu. Valtion suvereenisuus valtiosääntöoikeudellisena käsitteenä ja diskurssina Euroopan unionin kontekstissa // *Lakimies* (2009) nr. 3, lk. 394-417. Riigi suveräänsusest Euroopa Liidu kontekstis ja erinevate riikide põhiseadustes.

Nieminen, Liisa. Lapsset tutkimuskohteena: kuka päättää lapsen osallistumisesta tutkimukseen? // *Lakimies* (2009) nr. 2, lk. 226-253. Lapsed ravimiuuringutes.

O'Brien, Nick. Ombudsmen and social rights adjudication // *Public Law* (2009/Jul), lk. 466-478. Ombudsmani institutsioonist ja inimõigustest.

Ruffert, Matthias. Zur Leistungsfähigkeit der Wirtschaftsverfassung // *Archiv des öffentlichen Rechts* (2009) nr. 2, lk. 197-239. Majanduse juhtimisest ja reguleerimisest Saksa põhiseaduse ja ELi õiguse kontekstis. Kokkuvõte inglise k.

Ruffert, Matthias. Verfassungsrechtliche Überlegungen zur Finanzmarktkrise // *Neue Juristische Wochenschrift* (2009) nr. 29, lk. 2093-2097. Riigiõiguslikest probleemidest, nt riigi garantii piiridest finants- ja majanduskriisi tingimustes Saksamaal.

Schultz, Susanne. DNA-Tests in der Migrationskontrolle // *Zeitschrift für Rechtspolitik* (2009) nr. 4, lk. 115-118. Saksa geenidiagnostika seaduse eelnõust ja DNA-analüüsi kasutamisest migratsioonikontrollis.

Tiedemann, Paul. Vom inflationären Gebrauch der Menschenwürde in der Rechtsprechung des Bundesverfassungsgerichts // *Die Öffentliche Verwaltung* (2009) nr. 15, lk. 606-615. Inimvääruse kaitses Saksa põhiseaduskohtu praktikas.

Tilk, Peter. Parteienfinanzierung in Ungarn // *Jahrbuch für Ostrecht* (2009) nr. 1, lk. 107-117. Parteide finantseerimisest Ungaris.

Trofimtšuk, N. V. Ob administrativno-pravovom statusse inostrannõhh graždan v Rossiiskoi Federatsii // *Zakon i pravo* (2009) nr. 8, lk. 62-64. Välismaalaste õiguslikust seisundist Venemaal.

Varga, Andras Zs. The efficiency of the ombudspersons actions in Hungary // *Jahrbuch für Ostrecht* (2009) nr. 1, lk. 119-126. Ombudsmanist Ungaris.

Wigley, Simon. Parliamentary immunity in democratizing countries : the case of Turkey // *Human Rights Quarterly* (2009/Aug) nr. 3, lk. 567-591. Parlamentaarsest puutumatuses demokraatlikes maades.

Põhiseadus

Banaszak, Boguslaw. Die direkte Anwendung der Verfassung in Polen // *Osteuropa Recht* (2009) nr. 2, lk. 130-138. Poola põhiseaduse rakendamisest.

Explanatory note to the Draft Law on Amending the Constitution of Ukraine // *SEEL : Survey of East European Law* (2009) nr. 5, lk. 1-14. Ukraina põhiseaduse muudatustest.

Gadžijev, Gadis. Konstitutsija Rossii kak pravovaja osnova ekonomiki : pravovaja model i sovremennost // *Pravovedenije* (2009) nr. 2, lk. 83-90. Venemaa põhiseadusest kui majanduse põhialusest.

Holländer, Pavel. Verfassung und Verfassungswirklichkeit in der Tschechischen Republik // *Jahrbuch für Ostrecht* (2009) nr. 1, lk. 33-70. Tšehhi põhiseaduse põhiprintsiipidest.

Hufeld, Ulrich. 60 Jahre Grundgesetz – Verfassung im geteilten und für das wiedervereinigte Deutschland // *Jahrbuch für Ostrecht* (2009) nr. 1, lk. 15-31. Saksa põhiseaduse 60. aastapäevast, Saksa põhiseadusest enne ja pärast Saksamaade ühendamist.

Jakab, Andras. "Verfassung und Verfassungswirklichkeit", Budapest, 13. Mai 2008 – Vorwort // Jahrbuch für Ostrecht (2009) nr. 1, lk. 13-14. Budapestis toimunud konverentsist "Põhiseadus ja põhiseaduse rakendamine tegelikkuses".

Knieper, Rolf. Die Geltung der Verfassung in privatrechtlichen Beziehungen // Wirtschaft und Recht in Osteuropa (2009) nr. 5, lk. 129-133. Põhiseaduse kehtivusest eraõiguslikes suhetes.

Kornblum, Thorsten. Grundfälle zu Art. 16, 16a GG // Juristische Schulung (2009) nr. 8, lk. 688-692. Saksa põhiseaduse paragrahvidest 16 ja 16a, mis käsitlevad kaitset kodakondsuse äravõtmise ja väljasaatmise eest.

Künast, Renate. Am Anfang steht die Menschenwürde : ein Grundgesetz für das 21. Jahrhundert // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 24, lk. 1723-1727. Ühiskondlikest muudatustest tingitud arengutest ja uutest nõuetest 21. sajandi põhiseadusele.

Lenz, Christopher ; Burgbacher, Ernst. Die neue Schuldenbremse im Grundgesetz // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 35, lk. 2561-2567. Liidu ja liidumaade vaheliste finantsuhete ümberkujundamise (*Föderalismusreform II*) uutest alustest – võlgade vähendamise põhiseaduse kaudu Saksamaal.

Oppermann, Thomas. Deutschland in guter Verfassung? – 60 Jahre Grundgesetz // Juristenzeitung (2009) nr. 10, lk. 481-491. Saksa põhiseaduse arenguetappidest aastatel 1949-2009.

Salminen, Janne. "Euroopan unioni" Suomen perustuslaissa // Lakimies (2009) nr. 2, lk. 254-269. Euroopa Liit Soome põhiseaduses, Euroopa Liidu põhiseadusest.

Schwartz, Walter ; Mayr, Irene. A new broom sweeps clean? An attempt to gradually change the Austrian Constitution // European Public Law (2009) nr. 2, lk. 151-162. Katsetest muuta Austria põhiseadust.

Szente, Zoltan. Verfassung und Verfassungswirklichkeit im ungarischen Parlamentsrecht // Jahrbuch für Ostrecht (2009) nr. 1, lk. 95-105. Põhiseadus Ungari parlamendiõiguses.

Vincze, Attila. Die unmittelbare Anwendbarkeit der ungarischen Verfassung // Jahrbuch für Ostrecht (2009) nr. 1, lk. 83-94. Ungari põhiseaduse rakendamise kohta.

HALDUSÕIGUS

Bella, Patricia L. Federalization in information privacy law // The Yale Law Journal (2009/Mar) nr. 5, lk. 868-900. Andmekaitsest ja elektrooniliste andmete kaitsest Ameerika Ühendriikides.

Blyth, Eric ; Frith, Lucy. Donor-conceived people's access to genetic and biographical history : an analysis of provisions in different jurisdictions permitting disclosure of donor identity // International Journal of Law, Policy and the Family (2009/Aug) nr. 2, lk. 174-191. Kunstliku viljastamise teel sündinud inimeste juurdepääsust infole, mis sisaldab teavet nende päritolu kohta. 11 riigi õigusaktidest, sh. Soome, Rootsi, Austria, Holland ja Suurbritannia.

Faßbender, Kurt. Alkoholverbote durch Polizeiverordnungen : *per se* rechtswidrig? // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 9, lk. 563-568. Avalikus ruumis alkoholitarbimise piiramisest politseimääruse abil ülikoolilinna Freiburgis kogemuse põhjal.

Gillespie, Alisdair A. Regulation of Internet surveillance // European Human Rights Law Review (2009) nr. 4, lk. 552-565. Isikute jälgimisest internetis ja selle reguleerimisest Suurbritannias.

Kaplin, A. G. Novõi zakon ob avtomobilnom i gorodskom nazemnom elektritšeskom transporte // Gossudarstvo i pravo (2009) nr. 6, lk. 88-91. 2008. a. maist Venemaal kehtima hakanud seadusest, mis käsitleb maapealset elektritransporti.

Kielmansegg, Sebastian Graf von. Datenschutz und Gefahrenabwehr bei klinischen Prüfungen // Die Öffentliche Verwaltung (2009) nr. 13, lk. 522-528. Andmekaitsest ja eetikakomisjonile seatavatest piirangutest informatsiooni edastamisel patsiendi tervislikku seisundit ja ravi puudutavate vaidluste lahendamisel.

- Kloepfer, Michael ; Schärdel, Florian.** Grundrechte für die Informationsgesellschaft – Datenschutz und Informationszugangsfreiheit ins Grundgesetz? // Juristenzeitung (2009) nr. 9, lk. 453-462. Infoühiskonna põhialustest: andmekaitse ja infovabadus põhiseaduses.
- Krajewski, Markus.** Anforderungen der Dienstleistungsrichtlinie an Genehmigungsregelungen und ihre Umsetzung im deutschen Recht // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 15, lk. 929-935. ELi teenuste vaba liikumise direktiivi rakendamise ja mõjust Saksa haldusõigusele.
- Kühling, Jürgen Huerkamp Florian.** Ausschreibungsverzicht und europäische Grundfreiheiten – das Vergaberecht in der (Wirtschafts-)Krise // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 9, lk. 557-562. Riigihangetest (majandus)kriisi tingimustes – lihtsustatud väljakuulutamise ja põhivabaduste tagamisest.
- Marberth-Kubicki, Annette.** Der Beginn der Internet-Zensur // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 25, lk. 1792-1796. Õiguspoliitilisest diskussioonist ja Saksamaal valminud seaduseelnõust piirangute kehtestamiseks pornograafilise sisuga infole juurdepääsuks internetis. Lisatud tehniliste mõistete selgitused.
- Neuhaus, Kai-Jochen ; Kloth, Andreas.** Gesundheitsdaten(schutz) im Versicherungsrecht – der aktuelle Stand // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 24, lk. 1707-1716. Isiku tervislikku seisundit puudutavate andmete kaitsest Saksa kindlustusõiguses.
- Neumann, Dieter ; Kocjen, Petra.** Rechtsentwicklung bei der Mauterhebung auf deutschen Bundesautobahnen // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 15, lk. 940-944. Maanteemaksust Saksa kiirteedel.
- Niemi, Johanna ; Godzinsky, Virve-Maria de.** Oikeusturva telepakkokeinoasioissa // Lakimies (2009) nr. 4, lk. 555-574. Õiguskaitsest sidevahenditega pealtkuulamise ja valvamisel.
- Polenz, Sven.** Der Auskunftsanspruch des Steuerpflichtigen gegenüber den Finanzbehörden // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 27, lk. 1921-1926. Maksukohuslase infokohustusest maksuameti ees andmekaitse seaduse ja infovabaduse seaduse kontekstis Saksamaal.
- Die rechtliche Stellung des Journalisten // Osteuropa Recht : [Lisa] : 7. Frankfurter Medienrechtstage 2008 „Die Stellung des Journalisten in Deutschland und Ost-/Südosteuropa.“ 26.-27. November 2008, Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder) (2009) nr. 2, lk. 7-20. Erinevate autorite artiklid ajakirjanike õiguslikust seisundist Saksamaal, Serbias ja Poolas.
- Rechtsschutz und Haftbarmachung von Journalisten // Osteuropa Recht : [Lisa] : 7. Frankfurter Medienrechtstage 2008 „Die Stellung des Journalisten in Deutschland und Ost-/Südosteuropa.“ 26.-27. November 2008, Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder) (2009) nr. 2, lk. 21-27. Erinevate autorite artiklid ajakirjanike õiguskaitsest ja vastutusest Valgevenes ja Bulgaarias.
- Rifai, Nabil.** Anspruch eines Beamten auf die Anrede mit akademischer Grad // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 13, lk. 816-819. Ametniku akadeemilise kraadi arvestamisest töösuhetes (kõnetamine, kontaktandmed jms) Saksamaal.
- Schwartz, Paul M.** Preemption and privacy // The Yale Law Journal (2009/Mar) nr. 5, lk. 902-947. Ennetamisest, andmekaitsest ja andmekaitse probleemidest Ameerika Ühendriikides ja Euroopas.
- Suhadolskii, G. A.** Issledovanije zarubežnogo zakonodatelstva o razmeštšanii zakazov : na primere Finljandii // Zakon i pravo (2009) nr. 7, lk. 109-112. Riigi ja kohaliku omavalitsuse vajadusteks tehtud riigihangete reguleerimisest Soomes.
- Swire, Peter P.** Consumers as producers: the personal mainframe and the law of computing // Law/Technology (2009) nr. 1, lk. 5-37. Tarbijakaitsest ja andmetööstusest.
- Zickow, Jan.** Die Direktvergabe von Personenverkehrsdiensten nach der Verordnung (EG) Nr. 1370/2007 und die Zukunft eigenwirtschaftlicher Verkehre // Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (2009) nr. 14, lk. 865-871. Avalikust reisivoteenuse osutamisest raudteel ja maanteel ELi määruse nr. 1370/2007 kontekstis.

MEDITSIINIÕIGUS

Donohue, John J. ; Grogger, Jeffrey ; Levitt, Steven D. The impact of legalized abortion on teen childbearing // *American Law and Economics Review* (2009) nr. 1, lk. 24-46. Legaalse abordi mõjust teismeliste otsustele sünnitada.

Dute, Joseph. Child abuse, human rights and the role of the doctor // *European Journal of Health Law* (2009/Jun) nr. 2, lk. 119-123. Laste väärkohtlemisest, inimõigustest ning arsti kohustusest teatada lapse kuritarvitamise kahtlusest.

Elliott, Tracey. Body dysmorphic disorder, radical surgery and the limits of consent // *Medical Law Review* (2009/Summer) nr. 2, lk. 149-182. Tervete jäsemete amputeerimisest patsiendi soovil, vastavatest operatsioonidest ja seadusandlusest.

Freund, Georg ; Georgy, Philipp. Täuschung bei der Aufklärung für die Teilnahme an Arzneimittelpfahrungen – vom Arbeitskreis medizinischer Ethik-Kommissionen empfohlen // *Juristenzeitung* (2009) nr. 10, lk. 504-509. Uute ravimite kasutuselevõtust.

Kubiciel, Michael. Tötung auf Verlangen und assistierter Suizid als selbstbestimmtes Sterben? // *Juristenzeitung* (2009) nr. 12, lk. 600-608. Eutanaasiast ja enesetapule kaasaitamisest Saksamaal.

Lewis, Penny. Euthanasia in Belgium five years after legalisation // *European Journal of Health Law* (2009/Jun) nr. 2, lk. 125-138. Eutanaasia legaliseerimisest Belgias ning vastavast seadusandlusest.

Martis, Rüdiger. Aktuelle Entwicklungen im Arzthaftungsrecht – die Aufklärung des Patienten // *Monatsschrift für Deutsches Recht* (2009) nr. 11, lk. 611-617. Arsti vastutusest ja patsiendi kaitsesest Saksamaa kohtupraktika põhjal (2006 kuni jaanuar 2009).

Salagai, Oleg. Regulirovanije meditsinskoi sterilizatsii tšeloveka: sravnitelno-pravovoi analiz i nektorõje aspektõ soveršenstvovanija natsionalnogo zakonodatelstva Rossiiskoi Federatsii // *Žurnal rossiiskogo prava* (2009) nr. 7, lk. 75-83. Meditsiinilise steriliseerimise õiguslikest probleemidest, steriliseerimise liikidest. Viiteid erinevate riikide steriliseerimisega seotud õigusaktidele.

Skene, Loane ; Wilkinson, Dominic ; Kahane, Guy ; Savulescu, Julian. Neuroimaging and the withdrawal of life-sustaining treatment from patients in vegetative state // *Medical Law Review* (2009/Summer) nr. 2, lk. 245-261. Vegetatiivses seisundis patsiendi õigustest Suurbritannias.

Spickhoff, Andreas. Die Entwicklung des Arztrechts 2008/2009 // *Neue Juristische Wochenschrift* (2009) nr. 24, lk. 1716-1723. Saksa meditsiiniõiguse arengust: arsti-patsiendi suhted, arsti vastutus, patsiendi iseotsustusõigus, eutanaasia jm.

Stebleva, E. V. Pravovoje regulirovanije instituta surrogatnogo materinstva za rubežom // *Rossiiskaja justitsija* (2009) nr. 7, lk. 38-40. Asendusemadusega seotud õigusaktidest erinevates riikides.

Zuckerberg, Joaquin. End-of-life decisions : a view from Ontario and beyond // *European Journal of Health Law* (2009/Jun) nr. 2, lk. 139-164. Ebaadekvaatsete patsientide eest otsuste tegemisest, patsiendi elu lõpetamisest ja vastavast seadusandlusest Kanadas.

Velikonja, Urška. The costs of multiple gestation pregnancies in assisted reproduction // *Harvard Journal of Law and Gender* (2009/Summer) nr. 2, lk. 463-504. Kunstlikust viljastamisest ja õigusliku regulatsiooni puudulikkusest.

RAHVUSVAHELINE ÕIGUS

Afanasjev, Dmitri. Ossobennosti dokazõvanija v Jevropeiskom sude po pravam tšeloveka // *Žurnal rossiiskogo prava* (2009) nr. 1, lk. 123-133. Tõendamise erisustest Euroopa Inimõiguste Kohtus.

Borševskii, A. P. Prava natsionalnõhh menšinstv: meždunarodnoje zakonodatelstvo // *Meždunarodnoje publičnoje i tšastnoje pravo* (2009) nr. 3, lk. 19-20. Vähemusrahvuste kaitsesest rahvusvahelistes aktides.

Campbell, David. The threat of terror and the plausibility of positivism // *Public Law* (2009/Jul), lk. 501-518. Rahvusvahelises terrorismis kahtlustatavate vahi alla võtmisest ilma kohtuprotsessita, sellise meetme rakendamisest ja probleemidest ning terrorismivastasest võitlusest.

- Cerruti, Eugene.** Self-representation in the international arena : removing a false right of spectacle // *Georgetown Journal of International Law* (2009/Spring) nr. 3, lk. 919-984. Iseenda esindamisest rahvusvahelises kriminaalmenetluses, vastavast seadusandlusest, ajaloolisest taustast ja kaasnevatest probleemidest.
- Dubois, Dan.** The authority of peremptory norms in international law : state consent or natural law? // *Nordic Journal of International Law* (2009) nr. 2, lk. 133-175. Imperatiivnormist ehk *jus cogens* normist, mis on absoluutse tähendusega ja kohustuslik kõikidele riikidele.
- Farrer, Rebecca.** Exploring the human rights implications of microfinance initiatives // *International Journal of Legal Information* (2008) nr. 3, lk. 447-489. Väikelaenu andmisest inimestele, kel muidu ei ole võimalust ettevõtte alustamiseks raha laenata. Rahvusvahelistest programmidest, vaesuse leevendamise ja inimõigustest.
- Fedosjeva, N. N.** Osnovnõje napravlenija pravovogo regulirovanija meždunarodnogo elektronogo dokumentooborota // *Meždunarodnoje publišnoje i tšastnoje pravo* (2009) nr. 3, lk. 15-19. Rahvusvaheliste elektrooniliste dokumentide õiguslikust reguleerimisest rahvusvaheliste organisatsioonide ja Saksamaa, Prantsusmaa ning Suurbritannia näitel.
- Fischer-Lescano, Andreas ; Löhr, Tillmann ; Tohidipur, Timo.** Border controls at sea : requirements under international human rights and refugee law // *International Journal of Refugee Law* (2009/Jul) nr. 2, lk. 256-296. Euroopa Liidu liikmesriikide piirikontrollist territoriaalvetes ja vastavast regulatsioonist mereõiguses, inimõigustes ning pagulaste õiguses.
- Kanaševskii, Vladimir.** Uslovija o fors-mažore vo vnešneekonomičeskih kontraktahh // *Žurnal rossiiskogo prava* (2009) nr. 2, lk. 91-99. Vääramatu jõud rahvusvahelistes kaubanduslepingutes.
- Kritsiotis, Dino.** Close encounters of a sovereign kind // *European Journal of International Law* (2009/Apr) nr. 2, lk. 299-414. Neli artiklit võimu jõuga kehtestamisest erinevate näidete põhjal, jõu kasutamisest terroristide vastu, terrorismivastasest võitlusest, Somaalia rannikul toimunud laevarünnakutest ning rahvusvahelisest kriminaalõigusest.
- Lasak, Katarzyna.** Health and safety in the European Social Charter // *The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations* (2009) nr. 2, lk. 109-122. Euroopa Sotsiaalharta (1961) ja ILO standarditest, sotsiaalkaitset tagavatest reeglitest.
- Melkas, Eriika.** Kansainvälinen ilmastoregiimi – kansallisen ja kansainvälisen välissä // *Lakimies* (2009) nr. 2, lk. 297-301. ÜRO valitsustevahelisest kliimamuutuste ekspertrühmast.
- Palombella, Gianluigi.** The rule of law beyond the state: failures, promises and theory // *International Journal of Constitutional Law* (2009) nr. 3, lk. 422-467. Õigusnormi tõlgendamise rahvusvahelisel tasandil, kaasuste analüüs (Kadi v. Euroopa Nõukogu).
- Safoklov, Yury.** Die Rechtsprechung des EGMR zum Folterverbot : eine Typologie der Verstöße in der Russischen Föderation // *Osteuropa Recht* (2009) nr. 2, lk. 167-183. Euroopa Inimõiguste Kohtu lahenditest, mis on seotud piinamise keelustamisega. Piinamisest Venemaal.
- Sajo, Andras.** The crisis that was not there: notes on a reply // *International Journal of Constitutional Law* (2009) nr. 3, lk. 515-528. Autori vastus Lorenzo Zuca art. „The crisis of the secular state – a reply to professor Sajo“, sama ajakirja lk. 494-514. Religioonist Euroopa avalikus sfääris.
- Scheidler, Alfred.** Der besondere Bestandsschutz für bauliche Anlagen und Einrichtungen der in Deutschland stationierten NATO-Streitkräfte // *Die Öffentliche Verwaltung* (2009) nr. 12, lk. 486-492. Õigussuhetest Saksamaa ja Saksamaal paiknevate NATO väeüksuste vahel sõjaväeobjektide ehituse kontekstis.
- Schroeder, Friedrich-Christian ; Küpper, Herbert.** Der EGMR und die Bestrafung stalinistischer Verbrechen // *Jahrbuch für Ostrecht* (2009) nr. 1, lk. 213-266. Euroopa Inimõiguste Kohtust ja Stalini ajastu kuritegude eest karistamisest. Kohtuasjadest Kononov v. Läti ja Korbel v. Ungari. Sisaldab väljavõtteid kohtuotsustest.

Tsimplicis, M. N. Liability in respect of passenger claims and its limitation // The Journal of International Maritime Law (2009) nr. 2, lk. 125-150. 1974. a. reisijate ja nende pagasi mereveo konventsioonist ja selle konventsiooni 2002. a. protokollist.

Van den Bergh, Caroline. Reciprocity clause and international trade law // Journal of Energy & Natural Resources Law (2009) nr. 2, lk. 228-257. Rahvusvaheline kaubandusõigus ja energiaturud Euroopa Liidu ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni seadusandluses.

Vedernikova, O. N. Rimskii statut Meždunarodnogo Ugolovnogo Suda: kritičeskii analiz // Gossudarstvo i pravo (2009) nr. 5, lk. 70-78. Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi kriitiline analüüs.

EUROOPA LIIDU ÕIGUS

Biondi, Andreas. How to go ahead as an EU law national judge // European Public Law (2009) nr. 2, lk. 225-238. Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahekorra.

Brandenberg, Alexandra. Entwicklungen in der Eisenbahnregulierung aus europäischer Sicht // Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2009) nr. 11, lk. 359-363. Euroopa Liidu raudteede arendamisest.

Deak, Daniel. Confrontation RE : legal auto-poiesis theory in operation – a study of the ECJ case of C-446/03 // Acta Juridica Hungarica (2009) nr. 2, lk. 145-175. Kohtuasjast, kus emaettevõtja arvab maha teises liikmesriigis asuva tütarettevõtja kahju.

Fiebelkorn, Vera ; Petzold, Hans Arno. Durchführungsverbot gemäß Art. 88 III 3 EG, Rückforderungsverpflichtung und Nichtigkeitsfolge: ist die BGH-Rechtsprechung praxisgerecht? // Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2009) nr. 10, lk. 323-328. Juhtudest, kus Euroopa Liidu liikmesriigid ei tohi abi määramist rakendada.

Harden, Ian. The revision of Regulation 1049/2001 on public access to documents // European Public Law (2009) nr. 2, lk. 239-256. Üldsuse juurdepääsust Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele.

Kubicki, Philipp. Kurze Nachlese zur Rechtssache Grunkin-Paul – Art. 18 EG und die Rechtsfolgen eines Verstoßes // Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2009) nr. 11, lk. 366-369. Kohtulahendist, mis puudutab isiku õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriigi territooriumil.

Lambert, Helene. Transnational judicial dialogue, harmonization and the common European asylum system // International & Comparative Law Quarterly (2009/Jul) nr. 3, lk. 519-543. Varjupaigapoliitikast Euroopa Liidus ning Prantsusmaa ja Suurbritannia kohtupraktikast.

Lilleholt, Kare. Notes on the proposal for a new Directive on Consumer Rights // European Review of Private Law (2009) nr. 3, lk. 335-343. EL uuest tarbijakaitsedirektiivist.

Simitis, Spiros. Der EuGH und die Vorratsdatenspeicherung oder die verfehltete Kehrtwende bei der Kompetenzregelung // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 25, lk. 1782-1786. Andmekaitsest ja Euroopa Kohtu lahendist, mis puudutab ELi üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste või sidevõrkude pakujate tegevusega kaasnevate või nende töödeldud andmete säilitamise direktiivi.

Staudinger, Ansgar ; Czaplinski, Paul. Verkehrsopferschutz im Lichte der Rom I-, Rom II- sowie Brüssel I-Verordnung // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 31, lk. 2249-2254. Liiklusõnnetuste ohvrite kaitsest ELi õiguses.

Tacou, Theofanis. Verbraucherschutz auf hohem Niveau oder Mogelpackung? // Zeitschrift für Rechtspolitik (2009) nr. 5, lk. 140-143. Euroopa Komisjoni ettepanekust ELi tarbijakaitsedirektiivi kohta tarbija õiguste paremaks kaitseks.

Wieland, Joachim. Der EuGH im Spannungsverhältnis zwischen Rechtsanwendung und Rechtsgestaltung // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 26, lk. 1841-1845. Euroopa Kohtu tegevusest neutraalse vahekohtunikuna liidu ja liikmesriikide vahel.

Wittwer, Alexander. Die EuGH-Rechtsprechung zum europäischen Zivilprozessrecht aus den Jahren 2007 und 2008 // Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (2009) nr. 3, lk. 564-577. Euroopa Kohtu tsiviilmenetluse praktikast aastatel 2007-2008.

RAHVUSVAHELINE ERAÕIGUS

Berger, Maria. Zu europäischen Entwicklungen im internationalen Privatrecht und im Verbraucherschutz // Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (2009) nr. 3, lk. 451-455. Muudatustest rahvusvahelises eraõiguses ja tarbijakaitses.

Castonovo, Carlo. Information duties and precontractual good faith // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 559-571. Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) normidest, mis on seotud informeerimiskohustuse ja hea usu põhimõtetega lepingueelsetes suhetes.

De Vries, Gerard. Right to specific performance: is there a difference between civil- and common-law systems and, if so, how has it been bridged in the DCFR? // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 581-597. Lepingu tegeliku täitmise õiguse erinevast rakendamisest tsiviil- ja tavaõiguse süsteemides ja selle põhimõtte kajastamisest ühtse tugiraamistiku kavandis (DCFR).

Fötschl, Andreas. Financial leasing unter der UNIDROIT-Convention on International Financial Leasing und dem Draft Common Frame of Reference: eine vergleichende Analyse // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 659-673. Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) finantsliisingut käsitleva osa võrdlus UNIDROIT rahvusvahelise finantsliisingu konventsiooniga.

Håstad, Torgny. Derivative acquisition of ownership of goods // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 725-741. Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) VIII raamatust, kus käsitletakse omandi üleminekut.

Lando, Ole. Have the PECL been a success or a failure? // European Review of Private Law (2009) nr. 3, lk. 367-375. Euroopa lepinguõiguse põhimõtete (PECL) mõjust.

Lando, Ole. Foreseeability and remoteness of damages in contract in the DCFR // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 619-639. Lepingulise kahju ettenägemisest ja vastavast regulatsioonist ühtse tugiraamistiku kavandis (DCFR), Saksamaal ja Prantsusmaal.

Lilleholt, Kåre ; Mikelsen, Andres Bernhard. The DCFR rules on unexpected difficulties in performance // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 573-580. Lepingu täitmist takistavatest asjaoludest ühtse tugiraamistiku kavandis (DCFR).

Mak, Chantal. The constitutional momentum of European contract law // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 513-529. Millises ulatuses mõjutab ühtne tugiraamistiku kavand (DCFR) liikmesriikide põhiväärtusi. Põhiõigustest liikmesriikide lepinguõiguses (Holland, Saksamaa, Inglismaa, Itaalia). Lepinguõiguse tõlgendamisest, mittediskrimineerimisest lepingulistest suhetes ja lepingu kehtivusest.

Palao Moreno, Guillermo. Book VI of the DCFR (non-contractual liability arising out of damage caused to another) and European private international law // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 703-710. Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) VI raamatust, mis käsitleb lepinguvälisest vastutusest ja Rooma II määrusest mittelepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse kohta (*Regulation (EC) No. 864/2007*).

Pineau, Elena Rodriguez. Conflict of laws comes to the rescue of competition law : the new Rome II Regulation // Journal of Private International Law (2009/Aug) nr. 2, lk. 311-336. Rooma II määruse artiklist 6(3), mis käsitleb lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust ja selle suhet konkurentsioigusega.

Rott, Peter ; Terryn, Evelyne. The proposal for a Directive on Consumer Rights : no single set of rules // Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (2009) nr. 3, lk. 456-488. Euroopa lepinguõigusest ja ettepanekutest tarbija õiguste direktiivi kohta.

Salomons, Arthur F. Fifteen questions on the rules regarding the acquisition of movables in Book VIII Draft Common Frame of Reference // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 711-724.

Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) VIII raamatust, mis käsitleb vallasvara omandamist ja võõrandamist.

Schulte-Nölke, Hans. Arbeiten an einem europäischen Vertragsrecht – Fakten und populäre Irrtümer // Neue Juristische Wochenschrift (2009) nr. 30, lk. 2161-2167. Euroopa lepinguõigusest ja tsiviilõiguse kodifitseerimisest. Lisatud selgitav sõnastik.

Storme, Matthias E. The structure of the law on multiparty-situations in the 2009 Draft Common Frame of Reference // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 531-557. Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) normidest, mis on seotud kohustusõigusega mitmepoolsetes suhetes.

Zimmermann, Reinhard. Textstufen in der modernen Entwicklung des europäischen Privatrechts // Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2009) nr. 10, lk. 319-323. Euroopa lepinguõiguse arengust ja vastavatest eelnõudest (DCFR, ACQP, CFR).

Tamm, Marina. Die Bestrebungen der EU-Kommission im Hinblick auf den Ausbau des kollektiven Rechtsschutzes für Verbraucher // Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (2009) nr. 13, lk. 439-443. Euroopa Komisjoni poolt avaldatud rohelistest raamatust teemal, kuidas hõlbustada kahjuhüvitusnõuete esitamist, kui kahju on saanud suur hulk tarbijaid.

Twigg-Flesner, Christian. Consumer goods guarantees in the DCFR // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 641-657. Toote garantiid käsitlevast osast ühtse tugiraamistiku kavandis (DCFR).

Van Kogelenberg, Martijn. Article III.3:302 DCFR on the right to enforced performance of non-monetary obligations: an improvement – albeit imperfect – compared with Article 9:102 PECL // European Review of Private Law (2009) nr. 4, lk. 599-617. Õigusest sundida täitma mitterahalist kohustust. Ühtse tugiraamistiku kavandi (DCFR) ja Euroopa lepinguõiguse põhimõtete (PECL) võrdlev analüüs.

Koostanud Karmen Linask

